

Ketenmonitor Wvggz

2023

NEDERLANDSE
VERENIGING VOOR
PSYCHIATRIE

MIND

OPENBAAR MINISTERIE

FAMILIE
VERTROUWENS
PERSONEN

de
Nederlandse
ggz

de Rechtspraak

STICHTING pvp

VPAN
VERENIGING VAN PSYCHIATRISCH
PATIËNTERECHT ADVOCATEN
NEDERLAND

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Contact: wvvgzwzdwfz@minvws.nl

Inhoud

Inleiding	1
1. Crisismaatregel.....	4
1.1 Aantal beschikkingen en genomen Crisismaatregelen	4
1.2 Politie-, justitiële en strafvorderlijke gegevens en historisch overzicht	5
1.3 Horen van de betrokkene	7
2. Voortzettingen.....	8
2.1 Aantallen VCM	8
2.2 Crisismaatregel en voortzettingen CM	9
3. Zorgmachtigingen	11
3.1 Afgegeven beschikkingen Zorgmachtigingen	11
3.2 Voorbereiding verzoekschrift Zorgmachtiging.....	14
3.3 Verkennend onderzoek	19
3.4 Zorgmachtigingen met toepassing 2.3 Wet forensische zorg.....	22
3.5 Beëindigingen van verplichte zorg	23
3.6 Eigen plan van aanpak.....	24
3.7 Aantal personen en aantal machtigingen per persoon	25
3.8 Doorlooptijden voorbereiding verzoekschrift zorgmachtiging	26
3.9 Doorlooptijden Rechtspraak van indiening tot uitspraak.....	31
4. Patiëntenvertrouwenspersoon.....	33
4.1 Inzet patiëntenvertrouwenspersoon	33
5. Familievertrouwenspersoon	37
6. Uitspraken beroepen en schadevergoedingen.....	39

Inleiding

De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) is op 1 januari 2020 in werking getreden. De verplichte zorg aan mensen met een psychische stoornis wordt sinds die datum verleend op grond van de nieuwe wetgeving. Dat betekent onder meer dat er meer aandacht is voor de wensen en voorkeuren van betrokkene en dat de familie beter wordt betrokken. Ook geeft de wet aan dat verplichte zorg een uiterste middel is. Alleen als een psychische stoornis leidt tot gedrag dat een ernstig nadeel oplevert voor de betrokkene zelf of voor iemand anders, en vrijwillige zorg dit ernstig nadeel niet kan wegnemen, mag verplichte zorg worden verleend. Dit moet dan zoveel mogelijk op maat gebeuren en zo snel mogelijk worden afgebouwd.

Ketenpartijen hebben behoefte aan inzicht in de uitvoering van de wet. Het Ketencoördinatieteam (KCT) Wvggz heeft in eerdere jaren samen met de ketenpartners de landelijke ketenmonitor gemaakt. Nu het KCT opgehouden is te bestaan, hebben alle betrokken ketenpartijen besloten om de ketenmonitor voort te zetten. De eerder betrokken onderzoekers zijn gevraagd om de rol van penvoerder voor de ketenmonitor op te pakken gefinancierd door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De cijfers hebben betrekking op (het proces van) het afgeven van zorgmachtigingen en crisismaatregelen en gaan niet over de daadwerkelijk verleende verplichte zorg. Daarover rapporteren zorgaanbieders en de IGJ.

De monitor is samengesteld op basis van bijdragen van de Rechtspraak, de Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG), de Stichting patiëntenvertrouwenspersonen (StPVP), het Openbaar Ministerie (OM) en de Landelijke Stichting Familievertrouwenspersonen (LSFvp). Deze monitor betreft het jaar 2023.

De ontwikkelingen in 2023

Crisismaatregelen

Het aantal genomen crisismaatregelen in 2023 is met 8.672 nagenoeg gelijk aan de 8.715 van 2022. De eerder gerapporteerde stabilisering in het aantal genomen crisismaatregelen lijkt zich daarmee te bestendigen. Er is wel een lichte daling van het aantal crisismaatregelen (CM) over de afgelopen jaren heen te zien.

Het aantal afwijzende beschikkingen voor een CM is licht gedaald van 127 in 2022 naar 117 in 2023. De grote daling van 25% tussen de jaren 2021 en 2022 is daarmee niet doorgezet.

In de vorige editie van de ketenmonitor viel op dat het opvragen van het historisch overzicht van machtigingen en maatregelen in 2022 sterk gestegen was ten opzichte van het jaar ervoor: van een opvraag in 2% van de gevallen naar 12%. Dit lag met name aan het feit dat sinds 1-1-2022, naast burgemeesters, ook psychiaters dit overzicht kunnen opvragen. Dit percentage is in 2023 licht doorgestegen naar 14%.

Het opvragen van politie-, justitiële en strafvorderlijke gegevens door de psychiater lag in 2022 (6%) beduidend lager dan in 2021 (9%). Wat opvalt in de cijfers van deze editie is dat het percentage aanvragen om politie/justitiegegevens verder daalt van 6% naar 3%.

Te zien is dat in 2023 gemiddeld iets minder betrokkenen zijn gehoord ten opzichte van 2022: 39% versus 41% in termen van het aantal betrokkenen ten opzichte van het aantal beschikkingen.

Zorgmachtigingen

In 2022 zijn 15.239 zorgmachtigingen afgegeven; in 2023 waren het er 15.655, een lichte stijging van zo'n 2,7%. De daling van 8% tussen 2021 en 2022, zoals gerapporteerd in de vorige editie van deze ketenmonitor, zet hiermee niet door.

Ook in 2023 bestaat het grootste deel (59%) van de machtigingen uit zorgmachtigingen aansluitend op een zorgmachtiging en stijgt dat aandeel licht ten opzichte van de 57% uit 2022. Voor de initiële zorgmachtigingen is het aandeel in 2023 (17%) iets lager dan voor dezelfde periode van 2022 (18%). Het aantal zorgmachtigingen op basis van een zelfbindingsverklaring is in 2022 en 2023 gestegen van gemiddeld 2 naar 3 per maand, en blijft daarmee gering.

In 2023 heeft 43% van betrokkenen na afloop van de voortzetting van de crisismaatregel nog verplichte zorg nodig gehad en heeft dit een vervolg gekregen met een zorgmachtiging. Dit betekent een lichte stijging (2%) ten opzichte van de vorige periode.

Ook is zichtbaar dat in 2022 een 'voorbereid verzoekschrift ZM' in 90% van de gevallen leidde tot een 'ingediend verzoekschrift ZM'. In 2023 is dat percentage ten opzichte van de vorige rapportageperiode nog licht verder gestegen naar 92%. Dit lijkt te bevestigen dat de eerder geopperde verklaring van een betere ketensamenwerking gehandhaafd kan blijven.

Het aandeel aanvragen vanuit de gemeente dat uiteindelijk leidt tot een door de rechter toegewezen beschikking (dus een zorgmachtiging) ligt in 2023 met 30% dicht bij de 32% van 2022. Met de stabiliteit van dat aandeel lijkt ook de kwaliteit van deze aanvragen stabiel te zijn. Gevoelsmatig ligt het cijfer van ongeveer 30% wel onder de verwachte waarde, ondanks dat dit cijfer vanaf de invoering van de wet redelijk stabiel is. Het kan ook de worsteling van veel gemeenten reflecteren, waarin de zorgen over betrokkene leiden tot de overweging dat verplichte zorg passend is.

Sinds januari 2020 zijn er 32.717 personen aan wie één of meerdere Wvoggz-machtigingen (CM, VCM en/of ZM) zijn afgegeven. Dit betreft het aantal unieke personen dat vanaf de ingang van de Wvoggz één of meerdere machtigingen heeft gehad. Voor de meeste personen daarvan (bijna 59%) betreft dit 1 of 2 machtigingen en voor een ander deel (15%) waren dit 3 machtigingen. Aan het resterende deel (26%) van de betrokkenen zijn 4 of meer machtigingen afgegeven in de afgelopen 3 jaar.

Meldingen en Verkennende onderzoeken

Het aantal meldingen is in 2023 verder gestegen naar 1.444, daar waar dat cijfer in de vorige jaren lag op 1.373 (2022) en 1.315 (2021). Dit komt overeen met een stijging van 5,2%. Mogelijk worden meldingen op basis van kennis, ervaring en voortschrijdend inzicht eerder als Wvoggz melding gekwalificeerd. Het is ook mogelijk dat er simpelweg meer gemeld wordt. Dat wordt ondersteund door de observatie dat de aangeleverde cijfers over meldingen komen uit het systeem waar ook de verkennende onderzoeken (VO) in geregistreerd worden. Het kan daarom zo zijn dat deze administratie een melding registreert als deze in aanmerking komt voor een VO. Het aandeel melders met doorzettingmacht daalde daarbij van 19% naar 15% en het aandeel anonieme meldingen daalde van 42% naar 40%.

Het aantal VO's is verder gestegen van 1.275 in 2022 naar 1.341 in 2023 op jaarbasis. Dit betekent een stijging met ongeveer 5%. Verkennende onderzoeken die niet leiden tot een zorgmachtiging kunnen wel leiden tot vrijwillige zorg, en zo mogelijk verplichte zorg voorkomen. Naar aanleiding van de verkennende onderzoeken zijn in 2023 in totaal 533 aanvragen voor de voorbereiding voor een zorgmachtiging door het college van B&W ingediend bij de OvJ, een daling van 13%.

Eigen plan van aanpak

In 2023 is in totaal 757 keer de voorbereiding van een zorgmachtiging geschorst omdat de betrokkene in de gelegenheid is gesteld om een eigen plan van aanpak op te stellen. In 2022 was dit 856 maal. Dat betekent een verdere daling van 2022 naar 2023 van ongeveer 12%, een vergelijkbaar cijfer uit de vorige rapportageperiode. Ten opzichte van het aantal aanvragen voorbereiding ZM daalde het aandeel eigen plannen van aanpak daarmee van 4,9% naar 4,2%.

Doorlooptijden voorbereiden verzoekschrift zorgmachtiging

Voor een "initiële" zorgmachtiging blijkt dat de wettelijke doorlooptijd – van "betrokkene geïnformeerd door geneesheer-directeur" tot "indienen verzoekschrift" – van maximaal 28 dagen in de meeste gevallen gehaald wordt. De gemiddelde doorlooptijd voor deze zorgmachtigingen ligt op 27,7 dagen. Daarmee is de eerder gerapporteerde significante daling ten opzichte van het vorige jaar bestendig.

Doorlooptijd van indienen tot uitspraak

In deze ketenmonitor is ook de doorlooptijd van indiening van het verzoekschrift tot de uitspraak hierop door de rechtbank opgenomen. Over het algemeen wordt de wettelijke termijn van 21 dagen door de rechtspraak gehaald: de gemiddelde doorlooptijd ligt inmiddels iets onder de 13 dagen. Ook hier is de daling vanuit 2021, toen het gemiddelde nog op ruim 18 dagen lag, bestendig. Deze termijn loopt van indiening tot uitspraak. Mondelinge uitspraak vindt plaats op zitting en daarna volgt de schriftelijke uitspraak. Uitschieters in de doorlooptijd worden vaak veroorzaakt doordat het moeilijk is een zitting te plannen met betrokkene, vooral bij een initiële zorgmachtiging. De rechtbank heeft dan

nog 14 dagen om de beschikking af te geven. Een verklaring van de verder verkorte doorlooptijden kan zijn dat een aantal suboptimale werkstappen grotendeels opgelost zijn, dat bepaalde juridische vraagstukken zijn uitgekristalliseerd en een goede samenwerking en duidelijke werkafspraken tussen het OM en de ketenpartners.

Patiëntenvertrouwenspersoon

We zien in 2023 een toename van het aantal keer ondersteuning door een patiëntenvertrouwenspersoon (StPVP): het aantal ligt in 2023 4,2% hoger dan in 2022 (22.543 keer in 2023 ten opzichte van 21.630 keer in 2022). Stichting PVP telt het aantal keren ondersteuning, hierbij kan één persoon meerdere keren zijn ondersteund.

Te zien is dat er relatief gezien minder vaak gegevens van betrokkenen worden doorgestuurd bij de voorbereiding van een zorgmachtiging dan bij een crisismaatregel. Dit eerste is teruggelopen van 5,2% in 2022 naar 4,7% in 2023. Het aandeel bij de CM is in deze jaren stabiel op 23,4%.

Familievertrouwenspersoon

In 2023 hebben familievertrouwenspersonen (LSFvp) 1.361 casussen behandeld, waarvan 1.161 nieuwe. Ten opzichte van 2022 zijn in 2023 meer diensten van de LSFvp afgenomen: het betreft een stijging van 11%. Iedere casus stelt ondersteuning aan een naaste of familielid voor. Hierbij kan binnen een casus van één of meerdere diensten gebruik gemaakt worden.

Uitspraken beroepen en schadevergoedingen

De uitspraken op beroepen en schadevergoedingen waren in 2021 sterk toegenomen ten opzichte van 2020. In 2022 zijn ze echter weer significant afgenomen: ten opzichte van 2021 is in 2022 een afname zichtbaar van 37%. De overgang van 2022 (127 uitspraken) naar 2023 (82 uitspraken) laat wederom een daling zien van ditmaal 35%. De daling van het aantal beroepen en schadevergoedingen hangt wellicht samen met het feit dat de doorlooptijden beter worden gehaald. Daarnaast speelt mogelijk de eerdere uitspraak van de Hoge Raad mee waarin het vraagstuk rondom schadevergoedingen duidelijker geworden is.

1. Crisismaatregel

Een crisismaatregel kan worden genomen als het ernstige vermoeden bestaat dat het gedrag van een persoon onmiddellijk dreigend ernstig nadeel veroorzaakt als gevolg van een psychische stoornis. Een crisismaatregel wordt genomen door de burgemeester op basis van een medische verklaring van een onafhankelijk psychiater¹. Daarbij krijgt de betrokkene de mogelijkheid om gehoord te worden. De psychiater heeft de mogelijkheid om politie-, justitiële en strafvorderlijke gegevens (kortweg: politie- en justitiële gegevens) op te vragen bij het OM. Daarnaast kan de psychiater sinds 1-1-2022 ook het historisch overzicht van machtigingen en maatregelen opvragen. De burgemeester heeft de mogelijkheid om een historisch overzicht van machtigingen en maatregelen op te vragen. Een crisismaatregel duurt maximaal drie dagen (exclusief de extra dag(en) als deze eindigt in een weekend of op een feestdag).

1.1 Aantal beschikkingen en genomen Crisismaatregelen

In tabel 1.1 is weergegeven voor 2022 en 2023:

1. Het totaal aantal beschikkingen van de burgemeester in het kader van de crisismaatregel. Dit getal omvat alle gestarte procedures voor een crisismaatregel, waarbij een burgemeester een beslissing heeft genomen op basis van een medische verklaring (kolom 1 voor 2022 en kolom 3 voor 2023).
2. Het aantal genomen crisismaatregelen (kolom 2 voor 2022 en kolom 4 voor 2023).

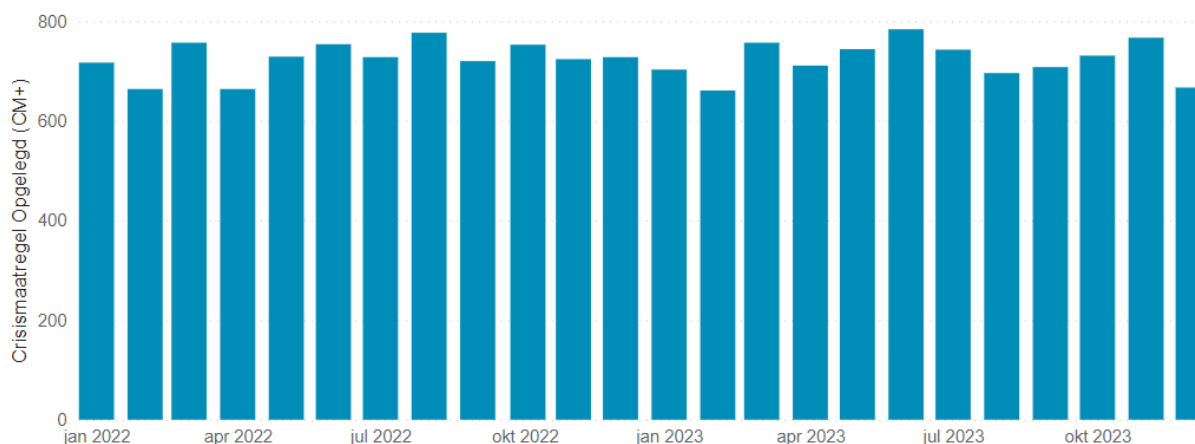
Tabel 1.1 Beschikkingen en verleende Crisismaatregelen 2022 en 2023²

Jaar Maand ▲	2022		2023	
	1. Beschikkingen Crisismaatregel	2. Waarvan opgelegd	1. Beschikkingen Crisismaatregel	2. Waarvan opgelegd
januari	726	717	713	703
februari	675	664	666	661
maart	767	757	767	757
april	672	664	720	711
mei	735	729	754	744
juni	766	754	797	784
juli	741	728	759	743
augustus	796	777	704	696
september	728	720	720	708
oktober	764	753	736	731
november	735	724	775	767
december	737	728	678	667
Totaal	8.842	8.715	8.789	8.672

¹ Daar waar in de rest van het document de term 'psychiater' wordt gebruikt, wordt 'onafhankelijk psychiater' bedoeld.

² Gegevens vanuit VNG in januari 2024.

Figuur 1.1 Verleende Crisismaatregelen 2022 en 2023

Toelichting

Het aantal crisismaatregelen in 2023 (8.672) wijkt slechts <1% af van 2022 (8.715). Het lijkt er daarmee op dat de stabilisatie die in 2021 is ingezet zich continueert. De verwachting dat het aantal CM in 2021 een indicatie was voor het structurele niveau, lijkt daarmee bevestigd.

Uit gegevens van de gemeenten blijkt verder dat het overgrote deel van de crisismaatregelen wordt genomen op basis van een medische verklaring waarin de onafhankelijk psychiater oordeelt dat de psychische stoornis en risico op ernstig nadeel aanwezig is (een zogenaamde “positieve” medische verklaring). Het verschil tussen het totaal aantal beschikkingen (tabel 1.1, kolommen 1 en 3), en de genomen crisismaatregelen (tabel 1.1, kolommen 2 en 4) betreft de beschikkingen die niet hebben geleid tot een crisismaatregel, meestal omdat de medische verklaring “negatief” was. In 2022 en 2023 is het niet voorgekomen dat de medische verklaring “negatief” was en er toch een CM is afgegeven.

Het aantal afwijzende beschikkingen is licht gedaald van 127 in 2022 naar 117 in 2023. De grote daling tussen de jaren 2021 en 2022 is daarmee afgevlakt.

1.2 Politie-, justitiële en strafvorderlijke gegevens en historisch overzicht

In voorbereiding op een crisismaatregel kan de burgemeester een historisch overzicht van machtigingen en maatregelen opvragen bij de officier van justitie. Dit is sinds 2022 ook mogelijk voor de psychiater, die daarnaast ook politie-, justitiële en strafvorderlijke gegevens op kan vragen. In de onderstaande tabellen is weergegeven hoe vaak dit is voorgekomen in 2022 (tabel 1.2) en in 2023 (tabel 1.3). In de eerste kolom staat het aantal aanvragen door de burgemeester; in de derde kolom het aantal aanvragen door een psychiater. Deze aantallen zijn afgezet tegen het totaal aantal beschikkingen. Zo is te zien bij welk percentage van de beschikkingen deze gegevens zijn opgevraagd (kolommen 2 en 4 in zowel tabel 1.2 als 1.3).

Tabel 1.2 Informatieverstrekking vanuit OM aan burgemeester en psychiater 2022 ³

Maand	Aanvraag historie Burgemeester & Psychiater	Verhouding aantal aanvragen t.o.v. aantal beschikkingen CM	Maand	Aanvraag politie/justitiegegevens psychiater	Verhouding aantal aanvragen t.o.v. aantal beschikkingen CM
januari	101	14%	januari	66	9%
februari	58	9%	februari	48	7%
maart	93	12%	maart	62	8%
april	80	12%	april	58	9%
mei	83	11%	mei	63	9%
juni	82	11%	juni	62	8%
juli	90	12%	juli	36	5%
augustus	107	14%	augustus	33	4%
september	91	13%	september	19	3%
oktober	101	13%	oktober	17	2%
november	88	12%	november	15	2%
december	109	15%	december	14	2%
Totaal	1.083	12%	Totaal	493	6%

Tabel 1.3 Informatieverstrekking vanuit OM aan burgemeester en psychiater 2023

Maand	Aanvraag historie Burgemeester & Psychiater	Verhouding aantal aanvragen t.o.v. aantal beschikkingen CM	Maand	Aanvraag politie/justitiegegevens psychiater	Verhouding aantal aanvragen t.o.v. aantal beschikkingen CM
januari	90	13%	januari	20	3%
februari	98	15%	februari	25	4%
maart	103	14%	maart	24	3%
april	103	14%	april	24	3%
mei	95	13%	mei	16	2%
juni	107	14%	juni	25	3%
juli	112	15%	juli	29	4%
augustus	76	11%	augustus	13	2%
september	94	13%	september	22	3%
oktober	99	14%	oktober	20	3%
november	114	15%	november	23	3%
december	91	14%	december	37	6%
Totaal	1.182	14%	Totaal	278	3%

Te zien is dat in 2022 burgemeesters bij gemiddeld 12% van de beschikkingen historische gegevens opvragen. In 2023 ligt dit percentage iets hoger, namelijk op 14%.

Het opvragen van politie-, justitiële en strafvorderlijke gegevens door de psychiater lag in 2022 (6%) beduidend lager dan in 2021 (9%). Wat opvalt in de cijfers van deze editie is dat het percentage aanvragen om politie/justitiegegevens verder daalt van 6% naar 3%. Dit kan te maken hebben met de sinds juli 2022 doorgevoerde beperking op de verwerkingstijd van de aanvragen, waardoor aanvragen alleen op werkdagen en tijdens kantooruren verwerkt worden.

³ Tabel 1.2 en 1.3: Gegevens zijn geleverd door het OM in januari 2024 en februari 2023.

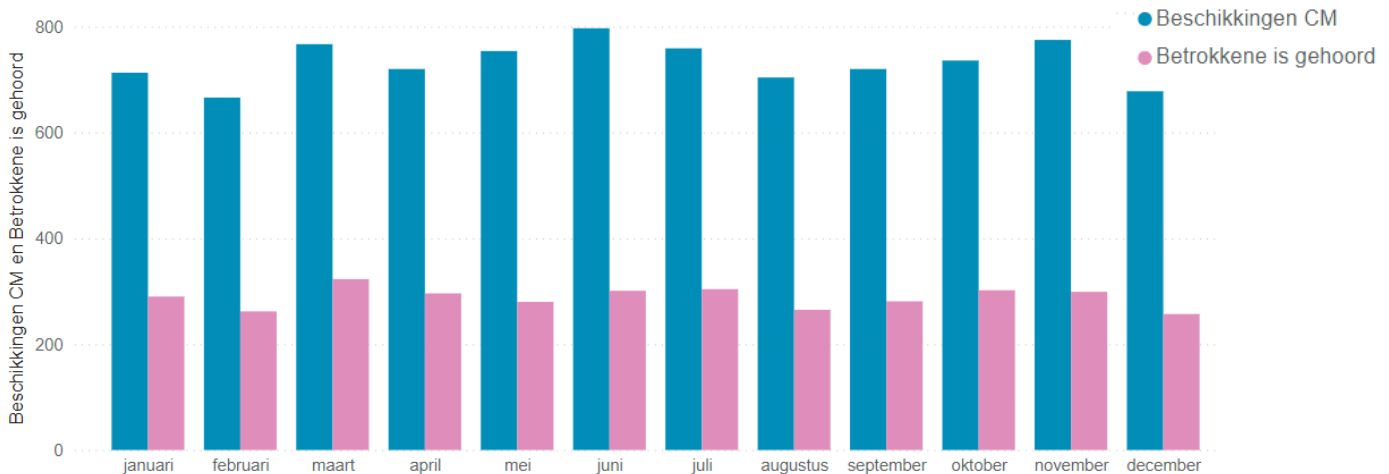
1.3 Horen van de betrokkene

Volgens de wet dient de burgemeester de betrokkene, zo mogelijk, in de gelegenheid te stellen om te worden gehoord. Om een goed beeld te kunnen geven van het aantal beschikkingen dat is afgegeven ten opzichte van het aantal betrokkenen dat daadwerkelijk is gehoord, wordt de procentuele verhouding weergegeven in kolom 4 van tabel 1.4 voor het jaar 2022 en in kolom 8 voor het jaar 2023.

Tabel 1.4 Het horen ⁴

Jaar Maand	2022				2023			
	1. Beschikking CM	2. In staat bevonden en poging(en) tot horen gedaan	3. Betrokkene is gehoord	4. Verhouding aantal betrokkenen gehoord t.o.v. aantal beschikkingen	1. Beschikking CM	2. In staat bevonden en poging(en) tot horen gedaan	3. Betrokkene is gehoord	4. Verhouding aantal betrokkenen gehoord t.o.v. aantal beschikkingen
januari	726	411	293	40%	713	434	290	41%
februari	675	382	291	43%	666	383	262	39%
maart	767	432	307	40%	767	445	323	42%
april	672	389	279	42%	720	410	296	41%
mei	735	432	316	43%	754	407	280	37%
juni	766	468	324	42%	797	445	301	38%
juli	741	464	306	41%	759	440	304	40%
augustus	796	456	307	39%	704	374	265	38%
september	728	443	312	43%	720	411	281	39%
oktober	764	448	311	41%	736	427	302	41%
november	735	412	286	39%	775	428	299	39%
december	737	422	314	43%	678	375	257	38%
Totaal	8.842	5.159	3.646	41%	8.789	4.979	3.460	39%

Figuur 1.2 Betrokkenen die zijn gehoord ten opzichte van beschikkingen 2023

Toelichting

Het horen door de burgemeester vindt plaats nadat de psychiater een betrokkene heeft onderzocht voor de medische verklaring. Naar aanleiding van dat onderzoek kan de psychiater aangeven of de betrokkene in staat is om gehoord te worden. Als betrokkene in staat is om gehoord te worden, wordt er een poging (indien nodig meerdere pogingen) gedaan om te horen (kolom 2 in tabel 1.4). Gezien de omstandigheden waarin betrokkene zich bevindt is het echter niet in alle gevallen mogelijk betrokkene daadwerkelijk te horen.

In 2021 bedroeg het percentage gehoorde betrokkenen 43%. In de daaropvolgende twee jaren daalt het aantal betrokkenen dat gehoord wordt met ongeveer 2% per jaar, naar 39% in 2023. Deze daling hangt in beide jaren zowel samen met een iets lager percentage betrokkenen dat hoorbaar geacht wordt (i.e. 57% in 2023 om 58% in 2022) als met een iets lager percentage dat daarvan daadwerkelijk gehoord wordt (i.e. 69% in 2023 om 71% in 2022).

⁴Gegevens vanuit VNG in januari 2024.

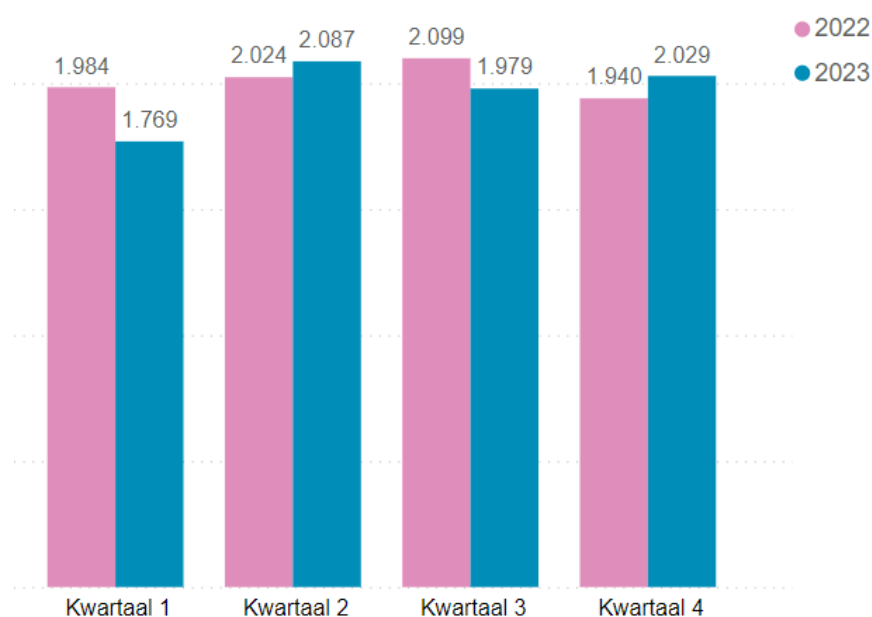
2. Voortzettingen

Een voortzetting van een crisismaatregel (VCM) wordt verzocht door een officier van justitie als deze oordeelt dat de grondslag voor de crisismaatregel, het risico op onmiddellijk dreigend ernstig nadeel voor betrokkene of voor een ander als gevolg van een psychische stoornis, nog steeds aanwezig is. Als de rechter oordeelt dat een crisismaatregel nog noodzakelijk is, dan kan de rechter de crisismaatregel 3 weken voortzetten. Daarna stopt de maatregel, tenzij de officier van justitie voor het einde ervan een verzoek bij de rechter indient voor een zorgmachtiging die aansluit op de VCM. Andere opties zijn dat de VCM op basis van artikel 7:10 Wvvgz vervalt of wordt beëindigd door de geneesheer-directeur op basis van artikel 8:18 Wvvgz.

2.1 Aantallen VCM

Tabel 2.1 Aantal beschikkingen Voortzetting Crisismaatregelen 2022 en 2023⁵

Voortzetting Crisismaatregel		
Maand	2022	2023
januari	652	453
februari	624	628
maart	708	688
april	603	585
mei	663	738
juni	758	764
juli	683	694
augustus	736	672
september	680	613
oktober	621	679
november	686	721
december	633	629
Subtotaal	8.047	7.864

Figuur 2.1 Beschikkingen VCM 2022 en 2023

In tabel 2.1 is weergegeven:

1. Het aantal beschikkingen Voortzettingen CM (VCM) onder de Wvvgz in 2022, in kolom 1.
2. Het aantal beschikkingen Voortzettingen CM (VCM) onder de Wvvgz in 2023, in kolom 2.

Toelichting

De aantallen van 2023 zijn afgezet tegen de aantallen in 2022. In 2022 zijn 8.047 voortzettingen afgegeven. In 2023 zijn dat er met 7.864 Voortzettingen Crisismaatregelen 2,3% minder geweest.

⁵ Gegevens 2022 zijn in januari 2023 ontvangen en de cijfers over 2023 zijn in januari 2024 verkregen vanuit de Rechtspraak. De getoonde aantallen betreffen de beschikkingen die de rechter heeft afgegeven ten behoeve van een voortzetting crisismaatregel, en bevatten zowel de toegewezen als de afgewezen VCM's.

2.2 Crisismaatregel en voortzettingen CM

Een officier van justitie start de voorbereiding voor een voortzetting crisismaatregel en dient het verzoekschrift in bij de rechter als de officier van justitie van oordeel is dat hiervoor een grondslag is. In tabel 2.2 en 2.3 is weergegeven⁶:

1. Het aantal crisismaatregelen dat door de burgemeester genomen is, in kolom 1.
2. Het aantal afgegeven beschikkingen Voortzettingen CM (VCM), in kolom 2.
3. Het percentage van de CM waarvoor een beschikking VCM is afgegeven, in kolom 3.

Tabel 2.2 Verhouding tussen genomen CM en VCM 2022 ⁷

Maand	1. Aantal genomen crisismaatregelen	2. Afgegeven VCM	3. % verhouding tussen genomen CM en VCM
januari	717	652	91%
februari	664	624	94%
maart	757	708	94%
april	664	603	91%
mei	729	663	91%
juni	754	758	101%
juli	728	683	94%
augustus	777	736	95%
september	720	680	94%
oktober	753	621	82%
november	724	686	95%
december	728	633	87%
Totaal	8.715	8.047	92%

Tabel 2.3 Verhouding tussen genomen CM en VCM 2023

Maand	1. Aantal genomen crisismaatregelen	2. Afgegeven VCM	3. % verhouding tussen genomen CM en VCM 2023
januari	703	442	63%
februari	661	640	97%
maart	757	717	95%
april	711	589	83%
mei	744	697	94%
juni	784	736	94%
juli	743	692	93%
augustus	696	715	103%
september	708	637	90%
oktober	731	671	92%
november	767	679	89%
december	667	668	100%
Totaal	8672	7883	91%

NB Een percentage bóven de 100% in een bepaalde maand kan verklaard worden doordat er sprake is van overloop uit de vóórgaande maanden (bijv. een CM die eind januari genomen is waarvan in februari de voortzetting wordt toegewezen).

In tabel 2.3 is te zien dat in 2023 gemiddeld 91% van de crisismaatregelen is voortgezet. Dit ligt daarmee iets lager dan in 2022 (92%) en bijna 5% lager dan in 2021, toen het op 95% lag. Deze schommeling is gering en valt binnen de statistische bandbreedte van reguliere afwijkingen.

⁶ De cijfers in deze gaan over afgegeven beschikkingen (dus toegewezen én afgewezen).

⁷ Gegevens in kolom 1 zijn verkregen van de VNG. Gegevens in kolom 2 zijn verkregen van de Rechtspraak, 2022 beide in januari 2023, en 2023 in januari 2024.

Tabel 2.4 Aantal voorbereidingen en bij rechter ingediende verzoekschriften VCM⁸ 2022 & 2023

2022			2023		
Maand	1. Voorbereide verzoekschriften VCM	2. Bij rechter ingediende verzoekschriften voortzetting CM	Maand	1. Voorbereide verzoekschriften VCM	2. Bij rechter ingediende verzoekschriften voortzetting CM
januari	714	689	januari	730	713
februari	670	622	februari	667	651
maart	753	1.311	maart	772	740
april	646	65	april	688	674
mei	754	717	mei	791	768
juni	775	756	juni	780	768
juli	690	680	juli	753	739
augustus	805	774	augustus	667	646
september	740	711	september	730	680
oktober	761	746	oktober	743	725
november	728	707	november	788	766
december	714	699	december	630	615
Totaal	8.750	8.477	Totaal	8.739	8.485

Toelichting

In tabel 2.4 is zichtbaar dat het percentage bij de rechter ingediende verzoeken in 2023 praktisch gelijk is gebleven: net als in 2022 wordt in 97% van de voorbereide verzoekschriften bij de rechter ingediend. Doorgaans wordt voor crisismaatregelen meteen een verzoekschrift tot voortzetting voorbereid wegens de korte termijn van drie dagen. Maar niet voor alle crisismaatregelen hoeft uiteindelijk een verzoekschrift tot voortzetting ervan bij de rechter ingediend te worden, omdat er ondertussen geen sprake meer is van een crisissituatie.

⁸ Gegevens 2022 zijn verkregen van het OM in januari 2023, de gegevens 2023 in januari 2024.

3. Zorgmachtigingen

Een zorgmachtiging is een machtiging van de rechter waarmee verplichte zorg op grond van de Wvvgz verleend kan worden. Een zorgmachtiging is mogelijk als de betrokkene een psychische stoornis heeft die leidt tot ernstig nadeel voor zichzelf of voor een ander. Maar alleen als vrijwillige zorg niet mogelijk is, en verplichte zorg de enige manier is om het ernstig nadeel weg te nemen. In de zorgmachtiging staat welke vormen van verplichte zorg de zorgverleners kunnen verlenen. Het kan zijn dat iemand wordt opgenomen in een ggz-instelling. Maar verplichte zorg kan ook ambulante (thuis of poliklinisch) worden verleend. Betrokkenen kunnen verplichte zorg voorkomen door een eigen plan van aanpak te maken, als dat daarna goedgekeurd wordt door de GD. Betrokkenen kunnen zelf aangeven welke verplichte zorg zij het minst schadelijk vinden voor zichzelf, door middel van een zorgkaart of een zelfbindingsverklaring. Het aantal zorgmachtigingen in 2022 wordt vergeleken met het aantal zorgmachtigingen in 2023.

3.1 Afgegeven beschikkingen Zorgmachtigingen ⁹

In tabel 3.1 is weergegeven:

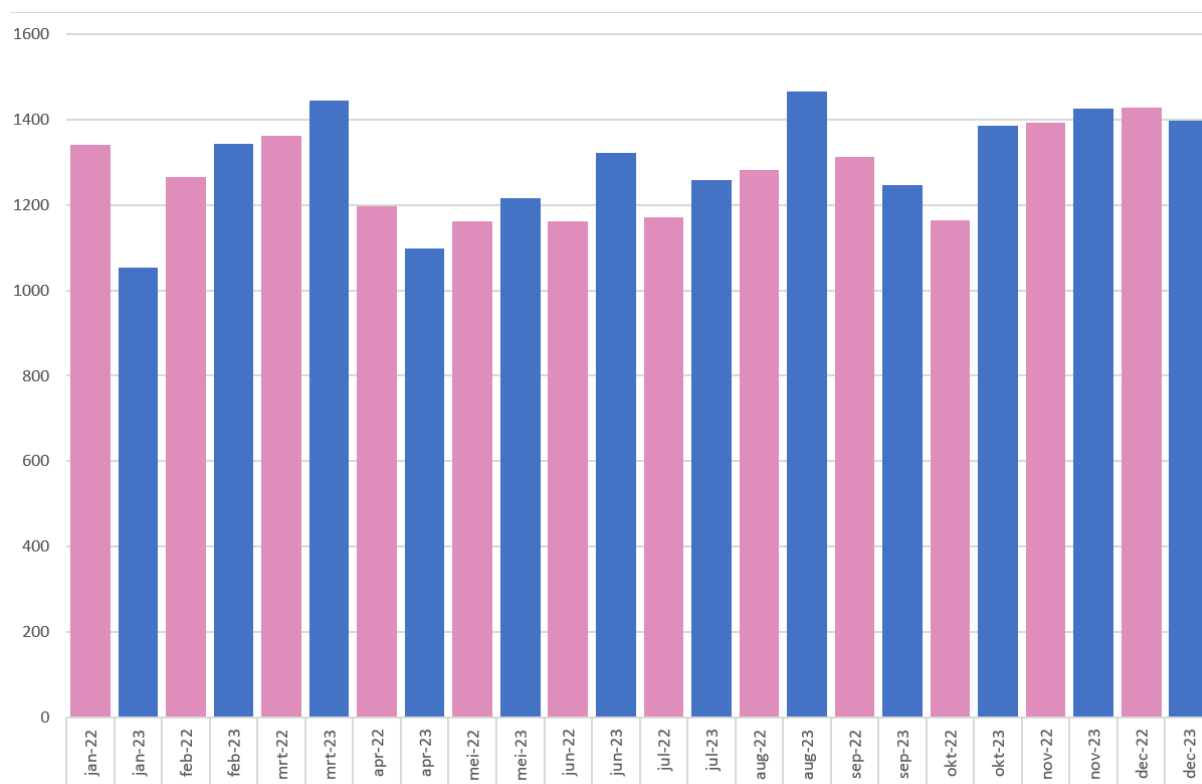
1. Het aantal in 2022 afgegeven beschikkingen zorgmachtiging Wvvgz, in kolom 1.
2. Het aantal in 2023 afgegeven beschikkingen zorgmachtiging Wvvgz, in kolom 2.

Tabel 3.1 Afgegeven beschikkingen Zorgmachtiging Wvvgz 2022 en 2023

Maand	Zorgmachtigingen 2022	Maand	Zorgmachtigingen 2023
januari	1.341	januari	1.053
februari	1.266	februari	1.342
maart	1.361	maart	1.445
april	1.196	april	1.097
mei	1.161	mei	1.217
juni	1.161	juni	1.321
juli	1.170	juli	1.259
augustus	1.283	augustus	1.466
september	1.313	september	1.246
oktober	1.165	oktober	1.385
november	1.393	november	1.426
december	1.429	december	1.398
Totaal	15.239	Totaal	15.655

⁹ Gegevens zijn verkregen vanuit de Rechtspraak (2022 in januari 2023 en 2023 in januari 2024). Waarden zijn een optelsom van zorgmachtiging, zorgmachtiging aansluitend op een voortzetting crisismaatregel, wijziging zorgmachtiging, zorgmachtiging aansluitend op een zorgmachtiging en zorgmachtiging op basis van een zelfbindingsverklaring, ambtshalve zorgmachtiging 2:3 Wfz en zorgmachtiging met toepassing van 2:3 Wfz. De getoonde aantallen betreffen de beschikkingen die de rechter afgegeven heeft ten behoeve van een zorgmachtiging, en bevatten zowel de toegewezen als afgewezen zorgmachtigingen.

Figuur 3.1 Afgegeven beschikkingen zorgmachtiging 2022 (roze) en 2023 (blauw)

Toelichting

In 2022 zijn 15.239 zorgmachtigingen afgegeven; in 2023 waren het er 15.655, een lichte stijging van zo'n 2,7%. De daling van 8% tussen 2021 en 2022, zoals gerapporteerd in de vorige editie van deze ketenmonitor, zet hiermee niet door. Het lijkt logisch dat een aantal jaar na de invoering van de wet het aantal ZM-en stabiliseert. Met een schommeling van 2,7% blijft de afwijking ten opzichte van het vorige jaar binnen de marges van reguliere speling. Ook kan meespelen dat de cijfers een zekere mate van onderhanden werk bevatten. In een volgende editie van deze ketenmonitor zullen we nagaan wat de verdere ontwikkeling is.

Aanleidingen voor een zorgmachtiging

Onder de Wvvgz zijn er verschillende aanleidingen om een zorgmachtiging voor te bereiden. In tabel 3.2 en 3.3 zijn deze uitgesplitst. In de eerste kolom zijn de wijzigingen weergegeven. Dit betreft wijzigingen van bestaande zorgmachtigingen. In de tweede kolom staan de zorgmachtigingen weergegeven die bestaande, aflopende zorgmachtigingen opvolgen. De derde kolom betreft de initiële zorgmachtigingen. Vervolgens wordt nog weergegeven hoeveel zorgmachtigingen op basis van een zelfbindingsverklaring zijn afgegeven en het aantal dat volgt op een zorgmachtiging ná een voortzetting CM.

Tabel 3.2 Afgegeven zorgmachtigingen 2022¹⁰

Maand	Wijziging zorgmachtiging	Zorgmacht. aansluitend op zorgmachtiging	Zorgmachtiging	Zorgmachtiging - zelfbindingsverklaring	Zorgmachtiging aansluitend op VCM
januari	34	828	242	<5	236
februari	28	745	236	<5	255
maart	32	761	270	<5	297
april	24	685	235	<5	250
mei	29	642	233	<5	256
juni	34	640	208	<5	277
juli	38	625	205	<5	298
augustus	36	702	241	<5	300
september	25	734	239	<5	314
oktober	22	655	242	<5	244
november	40	874	219	<5	258
december	30	867	235	<5	296
Totaal	372	8.758	2.805	23	3.281

Tabel 3.3 Afgegeven zorgmachtigingen 2023

Maand	Wijziging zorgmachtiging	Zorgmacht. aansluitend op zorgmachtiging	Zorgmachtiging	Zorgmachtiging - zelfbindingsverklaring	Zorgmachtiging aansluitend op VCM
januari	28	657	175	<5	191
februari	30	811	232	<5	267
maart	32	857	272	<5	283
april	30	611	207	<5	247
mei	31	677	222	<5	283
juni	35	730	247	<5	308
juli	42	717	212	<5	285
augustus	30	840	239	<10	351
september	36	752	220	<10	233
oktober	27	828	206	<5	320
november	28	864	222	<5	309
december	28	870	226	<5	271
Totaal	377	9.214	2.680	36	3.348

Toelichting

Tabellen 3.2 en 3.3 laten zien dat in 2022 en 2023 het grootste aandeel (57% in 2022 versus 59% in 2023) van de machtigingen bestaat uit zorgmachtigingen aansluitend op een zorgmachtiging. Het aandeel initiële ZM-en neemt iets af van 18% in 2022 naar 17% in 2023.

Het aantal wijzigingen op de zorgmachtigingen is stabiel op circa 31 per maand en ligt daarmee iets boven de corresponderende cijfers voor 2022.

Het aantal zorgmachtigingen op basis van een zelfbindingsverklaring is in 2022 en 2023 gestegen van gemiddeld 2 naar 3 per maand, en blijft daarmee gering¹¹.

¹⁰ Tabel 3.2 en 3.3: Gegevens zijn verkregen vanuit de Rechtspraak in respectievelijk januari 2023 en januari 2024.

¹¹ Vanwege privacywetgeving is bij aantallen kleiner dan 5 niet het daadwerkelijke aantal opgenomen maar de indicatie '<5'. Dit geldt ook voor aantallen groter of gelijk aan 5, maar kleiner dan 10.

Tabel 3.4 Afgegeven zorgmachtigingen na VCM afgezet tegen VCM 2022 en 2023¹²

2022			2023		
Maand	Voortzetting crisismaatregel	Zorgmachtiging aansluitend op VCM	Maand	Voortzetting crisismaatregel	Zorgmachtiging aansluitend op VCM
januari	652	236	januari	453	191
februari	624	255	februari	628	267
maart	708	297	maart	688	283
april	603	250	april	585	247
mei	663	256	mei	738	283
juni	758	277	juni	764	308
juli	683	298	juli	694	285
augustus	736	300	augustus	672	351
september	680	314	september	613	233
oktober	621	244	oktober	679	320
november	686	258	november	721	309
december	633	296	december	629	271
Totaal	8.047	3.281	Totaal	7.864	3.348

Toelichting

Het aandeel zorgmachtigingen aansluitend op een voortgezette crisismaatregel afgezet tegen het aantal voortzettingen crisismaatregel ligt in 2022 en 2023 zo goed als stabiel op 41% in 2021 en 2022 versus 42% in 2023, zoals blijkt uit de gegevens van tabel 3.4. Anders gezegd heeft 42% van de betrokkenen na afloop van de VCM nog verplichte zorg nodig gehad en heeft dit een vervolg gekregen met een zorgmachtiging.

3.2 Voorbereiding verzoekschrift Zorgmachtiging

De officier van justitie ontvangt aanvragen voor de voorbereiding van zorgmachtigingen. Op basis van beschikbare informatie bepaalt de officier of er een verzoekschrift moet worden voorbereid. Als de voorbereiding is afgerond kan de officier een verzoekschrift bij de rechter indienen om een zorgmachtiging af te geven. De cijfermatige doorloop van de voorbereiding is zichtbaar in de onderstaande tabel.

In tabellen 3.5A en B is weergegeven:

1. Het totaal aantal aanvragen ingediend bij de officier van justitie om een voorbereiding voor een zorgmachtiging te starten, in kolom 1.
2. Het aantal aanvragen dat de officier van justitie in behandeling heeft genomen, in kolom 2. Dit houdt ook in dat de voorbereiding voor een zorgmachtiging is begonnen.
3. Totaal aantal verzoekschriften dat ingediend is bij de rechter, in kolom 3.

¹² Tabel 3.2, 3.3 en 3.4: gegevens zijn verkregen vanuit de rechtspraak in respectievelijk januari 2023 en januari 2024.

Tabel 3.5A Voorbereiding verzoekschrift Zorgmachtiging in 2022 ¹³

Maand	1. Aanvragen voorbereiden verzoekschriften ZM	2. Voorbereide verzoekschriften ZM	3. Ingediende verzoekschriften ZM
januari	1.377	1.355	1.291
februari	1.364	1.360	1.228
maart	1.431	1.421	1.407
april	1.212	1.187	1.093
mei	1.309	1.265	1.132
juni	1.429	1.399	1.207
juli	1.504	1.520	1.241
augustus	1.597	1.575	1.388
september	1.576	1.574	1.370
oktober	1.550	1.551	1.324
november	1.621	1.611	1.510
december	1.553	1.536	1.473
Totaal	17.523	17.354	15.664

Tabel 3.5B Voorbereiding verzoekschrift Zorgmachtiging 2023

Maand	1. Aanvragen voorbereiden verzoekschriften ZM	2. Voorbereide verzoekschriften ZM	3. Ingediende verzoekschriften ZM
januari	1.534	1.531	1.427
februari	1.283	1.310	1.345
maart	1.445	1.430	1.363
april	1.290	1.271	1.088
mei	1.401	1.407	1.286
juni	1.548	1.541	1.359
juli	1.603	1.556	1.344
augustus	1.505	1.485	1.409
september	1.542	1.560	1.377
oktober	1.769	1.736	1.498
november	1.621	1.631	1.492
december	1.431	1.400	1.468
Totaal	17.972	17.858	16.456

Toelichting

Het aanvraagproces begint met een aanvraag die wordt beoordeeld door de OvJ. De OvJ wijst een geneesheer-directeur aan en nadat deze de betrokkene heeft geïnformeerd start een wettelijke termijn van 4 weken voor de officier van justitie om tot een besluit te komen of er voldaan is aan de wettelijke criteria voor verplichte zorg (en 6 weken als er sprake is van een eigen plan van aanpak). Indien dit het geval is zal de OvJ het verzoekschrift voor een zorgmachtiging onverwijld indienen bij de rechter. De rechter heeft 3 weken om een besluit te nemen. Deze termijnen zijn van belang om de bovenstaande aantallen goed te kunnen interpreteren. Voor de aantallen in tabel 3.5 onder kolom 1 zijn deze termijnen nog niet begonnen. De termijn van 4 weken start als de betrokkene geïnformeerd is, doorgaans enkele dagen nadat een aanvraag in voorbereiding is genomen (kolom 2).

¹³ Gegevens zijn verkregen vanuit het OM in respectievelijk januari 2023 en januari 2024.

Het verschil tussen het aantal in voorbereiding genomen verzoekschriften door de officier van justitie (kolom 2) en ingediende verzoeken bij de rechter (kolom 3) (in 2023 is dit verschil in totaal 1.402 aanvragen) is deels te verklaren door de tijd die de geneesheer-directeur en de OvJ hebben om de voorbereiding af te ronden (maximaal 4 of 6 weken). Daarnaast wordt er voor een deel van de aanvragen geen verzoekschrift ingediend, omdat deze gedurende de voorbereiding worden beëindigd op grond van art. 5:11 of 5:16 Wvvgz.

Het verschil tussen het aantal ingediende verzoekschriften (tabel 3.5B, kolom 3: 16.456) en het aantal afgegeven beschikkingen (tabel 3.1: 15.655) is 801. Dit wordt onder andere bepaald door overloop uit 2022, onderhanden werk en intrekkingen door de OvJ.

Wat verder opvalt is dat de aantallen in 2023 zijn toegenomen: het aantal 'aanvragen voorbereiden verzoekschrift ZM' is in 2023 met zo'n 2,6% toegenomen ten opzichte van 2022, het aantal 'voorbereide verzoekschriften ZM' met 2,9% en het aantal 'Ingediende verzoekschriften ZM' met 5,0%. Dit is een lichte stijging die in een volgende editie van deze ketenmonitor verder gevolgd zal worden.

Ook is zichtbaar dat in 2022 een 'voorbereid verzoekschrift ZM' in 90% van de gevallen leidde tot een 'ingediend verzoekschrift ZM'. In 2023 is dat percentage gestegen naar 92%.

Officier van justitie op zitting

In de onderstaande tabel is weergegeven hoe vaak een officier heeft deelgenomen aan een zitting in 2023. De wet schrijft voor dat de officier van justitie op de zitting aanwezig is, tenzij het evident is dat een nadere toelichting of motivering van het verzoek niet nodig is. Het kan in voorkomende gevallen behulpzaam zijn dat de OvJ op zitting is, bijvoorbeeld als de onderbouwing van de zorgmachtiging extra toelichting behoeft of als de voorliggende zaak (juridisch) complex is. De vraag of een OvJ op zitting moet verschijnen is een afweging per casus¹⁴.

Tabel 3.6 Aanwezigheid van de officier van justitie op zitting bij VCM en ZM

OvJ op zitting aanwezig	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december	Totaal
Ja	19	13	19	18	8	11	13	8	12	10	5	6	142
Nee	2.186	1.953	2.244	1.726	1.991	2.060	2.026	2.103	1.948	2.093	2.139	1.806	24.275

Toelichting

In 2023 is 142 maal (0,6%) door een officier van justitie deelgenomen aan een zitting voor een zorgmachtiging of een voortzetting crisismaatregel (tabel 3.6). In 2022 lag dit op 0,8%. Er is daarmee sprake van een daling in de aanwezigheid van de OvJ op zitting, wat te maken heeft met het op voorhand uifilteren van juridische kwesties die de aanwezigheid van de OvJ zouden verlangen.

Wat net als in de vorige editie van de ketenmonitor opvalt is dat de OvJ in de eerste helft van het jaar significant vaker bij een zitting aanwezig was (88 keer) dan in de tweede helft van het jaar (54 keer). De verhouding met het aantal ingediende verzoekschriften onderschrijft dit beeld. Er is niet direct een sluitende verklaring te geven voor deze observatie. Ook kan meespelen dat de registratie achteraf plaats vindt, waardoor er altijd een zekere mate van onderhanden werk in de cijfers meespeelt. Ook goed om op te merken is dat in 100% van de zaken vanuit artikel 2:3 de OvJ aanwezig is en dat het aantal zaken waarin de OvJ niet aanwezig was redelijk stabiel is over het jaar.

Aanvragen zorgmachtiging

In tabel 3.7 is de verdeling over de verschillende aanleidingen voor aanvragen voor voorbereiding van een verzoekschrift weergegeven.

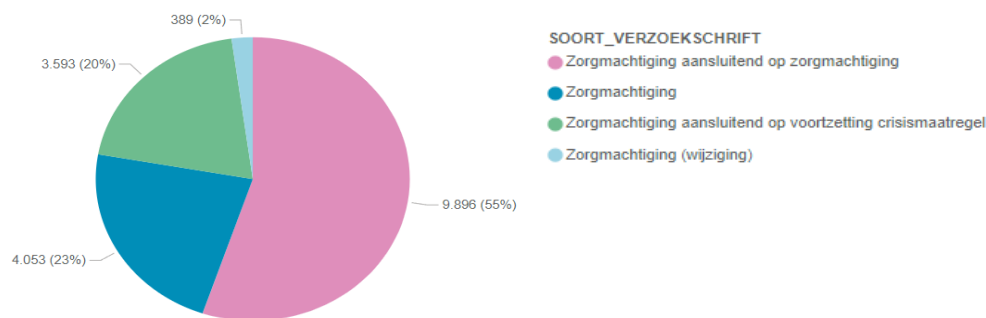
¹⁴ Dit is de werkwijze die vermeld is in kamerbrief 'Regels voor het kunnen verlenen van verplichte zorg aan een persoon met een psychische stoornis (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg)', pagina 4. [Detail 2017D20919](#) | [Tweede Kamer der Staten-Generaal](#).

Tabel 3.7 Verschillende aanleidingen voor aanvraag voorbereiding verzoekschrift ZM 2023 ^{15, 16}

Maand	Zorgmachtiging	Zorgmachtiging (wijziging)	Zorgmachtiging aansluitend op voortzetting crisismaatregel	Zorgmachtiging aansluitend op zelfbindingsverklaring	Zorgmachtiging aansluitend op zorgmachtiging	Totaal
januari	316	36	299	<5	882	1.535
februari	327	29	253	<5	670	1.280
maart	367	36	319	<5	720	1.440
april	304	29	254	<5	700	1.290
mei	305	33	322	<5	739	1.400
juni	374	35	319	<5	818	1.545
juli	381	32	311	<5	875	1.600
augustus	350	40	273	<10	835	1.500
september	305	30	317	<5	888	1.545
oktober	389	33	333	<10	1008	1.765
november	338	23	310	<5	949	1.620
december	297	33	283	<10	812	1.425
Totaal	4053	389	3593	41	9896	17.972

In tabel 3.8 is te zien welke functionarissen de aanvragers zijn geweest.

Figuur 3.2 Verschillende aanleidingen voor aanvraag voorbereiding verzoekschrift 2023

Tabel 3.7A Aantal zelfbindingsverklaringen 2023 per maand.

Maand	Zelfbindingsverklaring
januari	21
februari	19
maart	28
april	19
mei	21
juni	18
juli	23
augustus	18
september	23
oktober	23
november	19
december	18
Totaal	250

¹⁵ Gegevens zijn verkregen vanuit het OM in januari 2024.

¹⁶ Op het moment dat in een kolom of rij eenmaal < 5 of < 10 voorkomt, is het totaal van de rij en/of kolom afgerond op een heel 5-tal, waardoor het kan voorkomen dat het eindtotaal iets afwijkt van de totaaltelling van de rijen of kolommen.

Toelichting

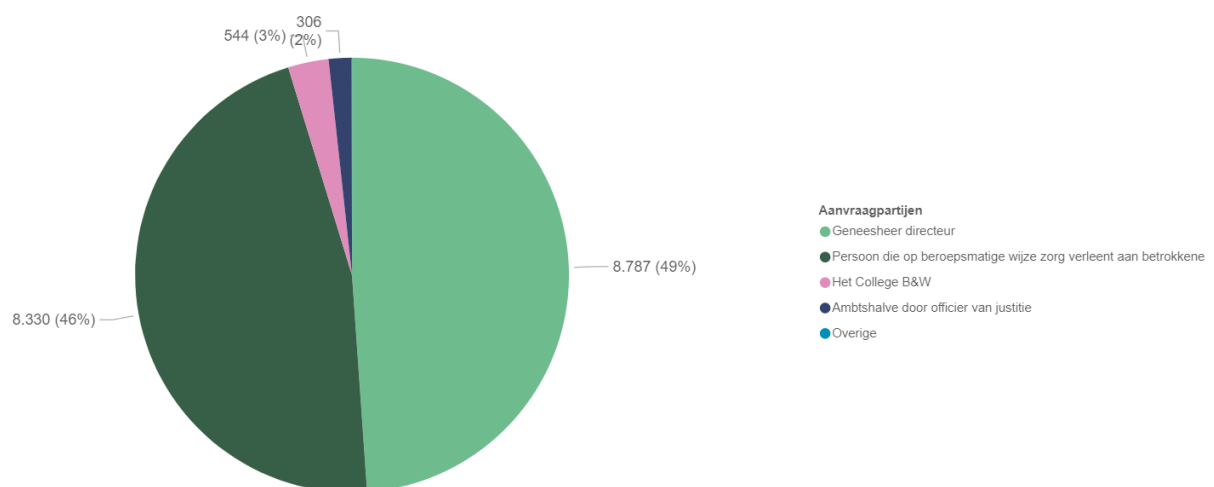
Er zijn verschillende aanleidingen om een verzoekschrift voor een zorgmachtiging voor te bereiden. De verdeling van de aanvragen over de verschillende aanleidingen voor zorgmachtigingen is te zien in tabel 3.7. Hier is te zien dat het aantal zorgmachtigingen aansluitend op een zorgmachtiging (kolom 5) met 55% hoger is dan de 23% van het aantal aanvragen voor een zorgmachtiging (kolom 1) en de 20% voor de ZM-en aansluitend op een VCM (kolom 3). De percentages komen in 2023 overeen met die van 2022.

Bij het Openbaar Ministerie wordt ook het aantal zelfbindingsverklaringen geregistreerd. In 2023 zijn 250 nieuwe zelfbindingsverklaringen geregistreerd.

Tabel 3.8 Aanvragers voor een voorbereiding van een verzoekschrift t.b.v. een zorgmachtiging 2023
1718

Aanvrager	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december	Totaal
Ambtenaar van de politie				<5					<5				<5
Ambtshalve door officier van justitie	30	27	25	17	28	32	37	21	21	23	23	22	306
Forensische zorgaanbieder							<5						<5
Geneesheer directeur	788	599	714	631	715	778	751	708	734	827	814	728	8.787
Het College B&W	35	41	46	51	42	36	60	48	41	58	49	37	544
Persoon die op beroepsmatige wijze zorg verleent aan betrokkene	681	616	660	590	616	702	754	728	745	861	734	643	8.330
Totaal	1.534	1.283	1.445	1.290	1.401	1.548	1.602	1.505	1.540	1.769	1.620	1.430	17.967

Figuur 3.3 Ingediende aanvragen per aanvrager 2023

NB Onder 'Overige' in de figuur vallen 'Ambtenaar van politie' en 'Forensische zorgaanbieder'.

Toelichting

In art. 5:3 Wvvggz staat benoemd wie een aanvraag voor een zorgmachtiging kan doen. In tabel 3.8 is te zien dat de aanvragen voor de voorbereiding van een verzoekschrift vooral (95%) vanuit de zorg worden ingediend: door een geneesheer-directeur (49%) of door een persoon die op beroepsmatige wijze zorg verleent (46%).

Zo'n 3% van de aanvragen komt vanuit de gemeente (onder de verantwoordelijkheid van het College van B&W), als voortvloeisel van een verkennend onderzoek. In 2022 was dat 3,5%.

¹⁷ Gegevens zijn verkregen vanuit het OM in januari 2024.

¹⁸ Op het moment dat in een kolom of rij eenmaal < 5 of < 10 voorkomt, is het totaal van de rij en/of kolom afgerond op een heel 5-tal, waardoor het kan voorkomen dat het eindtotaal iets afwijkt van de totaaltelling van de rijen of kolommen.

3.3 Verkennend onderzoek

In tabel 3.9 is het aantal meldingen weergegeven van burgers over personen voor wie de noodzaak tot (mogelijk verplichte) geestelijke gezondheidszorg zou moeten worden onderzocht. In tabel 3.10 en tabel 3.11 is het aantal verkennende onderzoeken te zien dat gestart is. In deze tabellen wordt ook de status van de onderzoeken weergegeven.

Tabel 3.9 Meldingen bij gemeenten 2022 en 2023 ¹⁹

2022				2023			
Maand	1. aantal meldingen bij gemeenten	2. Waarvan melders met doorzettingsmacht	3. Waarvan anonieme meldingen	Maand	1. aantal meldingen bij gemeenten	2. Waarvan melders met doorzettingsmacht	3. Waarvan anonieme meldingen
januari	129	24	43	januari	95	9	46
februari	125	23	54	februari	95	11	38
maart	130	21	59	maart	119	26	48
april	98	20	45	april	103	19	37
mei	99	21	40	mei	119	18	48
juni	145	24	60	juni	112	23	46
juli	110	19	51	juli	157	29	60
augustus	123	27	45	augustus	106	14	41
september	102	23	48	september	123	18	55
oktober	99	18	45	oktober	149	21	58
november	132	27	55	november	140	24	45
december	81	11	38	december	126	10	51
Totaal	1.373	258	583	Totaal	1.444	222	573

Tabel 3.10 Verkennende onderzoeken 2022 ²⁰

Maand	1. Aantal verkennend onderzoeken	2. Afgerond VO dat leidt tot aanvraag	3. Aantal Voortijdig Beëindigd VO	4. Afgerond VO met besluit tot geen aanvraag	5. Aantal VO, aanvraag toch doorgezet
januari	123	62	42	19	
februari	119	52	47	20	
maart	121	42	56	22	<5
april	90	38	25	26	<5
mei	97	56	29	12	
juni	127	54	39	34	
juli	107	43	41	23	
augustus	116	48	39	29	
september	94	37	39	18	
oktober	94	45	36	13	
november	117	60	45	12	
december	70	34	25	10	<5
Totaal	1275	571	463	238	<5

¹⁹ Gegevens zijn verkregen vanuit VNG in januari 2023 aantallen 2022 en in januari 2024 de aantallen van 2023.

²⁰ Gegevens zijn verkregen vanuit VNG in januari 2023 aantallen 2022 en in januari 2024 de aantallen van 2023.

Op het moment dat in een kolom of rij eenmaal < 5 of < 10 voorkomt, is het totaal van de rij en/of kolom afgerond op een heel 5-tal, waardoor het kan voorkomen dat het eindtotaal iets afwijkt van de totaaltelling van de rijen of kolommen.

Tabel 3.11 Verkennende onderzoeken 2023

Maand	1. Aantal verkennend onderzoek	2. Afgerond VO dat leidt tot aanvraag	3. Aantal Voortijdig Beëindigd VO	4. Afgerond VO met besluit tot geen aanvraag	5. Aantal VO, aanvraag toch doorgezet
oktober	146	54	71	21	
juli	135	62	62	11	
november	131	38	66	27	
september	115	46	50	17	<5
mei	114	39	53	22	
maart	113	46	51	16	
juni	108	39	51	18	
december	108	37	59	11	<5
augustus	104	42	46	16	
april	96	43	40	10	<5
februari	87	40	31	16	
januari	84	38	35	11	
Totaal	1341	524	615	196	<10

Toelichting

In 2023 is ongeveer 5,2% vaker gemeld (1.444 keer) dan in de vergelijkbare periode van 2022 (1.373 keer). Mogelijk worden meldingen op basis van kennis, ervaring en voortschrijdend inzicht eerder als Wvvgz melding gekwalificeerd. Het is ook mogelijk dat er simpelweg meer gemeld wordt. Het aandeel melders met doorzettingmacht daalde daarbij van 19% naar 15% en het aandeel anonieme meldingen daalde van 42% naar 40%.

De benoemde daling in het aandeel anonieme melders kan liggen binnen de grenzen van reguliere speling. In de vorige editie van deze ketenmonitor werd namelijk nog een kleine stijging gerapporteerd van 38% naar 42%.

De daling in het aandeel melders met doorzettingmacht lijkt door te zetten: van 23% in 2021, via 19% in 2022 naar 15% in 2023. Een verklaring hiervoor kan zijn dat het aantal naasten dat melding wil doen kleiner wordt, nu de Wvvgz enige tijd in werking is.

Het aantal VO's is in 2023 met ongeveer 5% toegenomen, van 1275 naar 1341 op jaarbasis. Deze stijging correspondeert met de lichte toename van het aantal meldingen.

Het aandeel afgeronde VO's dat leidt tot een aanvraag (kolom 2) daalt van 44% in 2022 naar 39% in 2023. Zonder aanvullende inzichten kan niet goed vastgesteld worden of dit een wenselijke beweging is of niet. Aanvullende inzichten zijn nodig om vast te stellen waarom de aanvraag niet ingediend wordt. Het is mogelijk dat het aandeel aanvragen vanuit een VO daalt omdat er meer in het vrijwillige circuit wordt opgelost. Het zou interessant zijn om dat kwalitatief in de praktijk uit te vragen.

Het aandeel voortijdig beëindigde VO's stijgt met 4% licht van 36% naar 40%. Er is daarmee op dit moment geen sprake van een significante afwijking. In een volgende editie van deze ketenmonitor zal deze ontwikkeling gevolgd worden.

In de kolommen 2, 3, 4 en 5 in tabel 3.10 (2022) en 3.11 (2023) is aangegeven op welke wijze de verkennende onderzoeken zijn afgerond. In 2023 zijn voor 524 afgeronde verkennende onderzoeken, aanvragen tot voorbereiding voor een zorgmachtiging gedaan bij de officier van justitie. Het verschil tussen het aantal verkennende onderzoeken in kolom 1 en het aantal afgeronde onderzoeken is het aantal lopende onderzoeken. Een verkennend onderzoek is erop gericht om helder te krijgen of verplichte ggz nodig is, of, anders gezegd, of er nog mogelijkheden bestaan om dat te voorkomen. Verkennende onderzoeken waarvoor is besloten om geen aanvraag in te dienen bij de officier van justitie krijgen mogelijk een vervolg in het vrijwillige zorgkader.

Aanvragen tot verzoekschrift Zorgmachtiging afkomstig van college van B&W

In tabel 3.12 en 3.13 is het verloop weergegeven van de aanvragen voor een verzoekschrift zorgmachtiging die door colleges van B&W zijn aangevraagd.

In de kolommen is het volgende weergegeven:

1. Aantal aanvragen tot verzoekschrift zorgmachtiging door colleges van B&W.
2. Aantal voorbereidingen verzoekschrift zorgmachtiging afkomstig van colleges van B&W dat beëindigd is.
3. Aantal bij de rechter ingediende verzoekschriften voor zorgmachtiging, waarvan de aanvraag afkomstig was van colleges van B&W.
4. Aantal door de rechter toegewezen zorgmachtigingen, waarvan de aanvraag afkomstig was van colleges van B&W.

Tabel 3.12 Verloop aanvragen van Colleges van B&W 2022

Maand	1. Aantal aanvragen verzoekschrift ZM	2. Aantal voorbereidingen beëindigd	3. Aantal ingediend	4. Aantal zorgmachtigingen
januari	49	18	25	21
februari	70	19	41	32
maart	45	16	19	15
april	45	19	20	14
mei	54	<10	29	25
juni	57	22	21	16
juli	52	21	17	14
augustus	47	15	20	16
september	50	10	25	20
oktober	39	14	15	11
november	55	16	11	<10
december	53	<5	<5	
Totaal	616	183	250	195

Tabel 3.13 Verloop aanvragen van Colleges van B&W 2023 ²¹

Maand	1. Aantal aanvragen verzoekschrift ZM	2. Aantal voorbereidingen beëindigd	3. Aantal ingediend	4. Aantal zorgmachtigingen
januari	35	16	15	12
februari	41	15	15	13
maart	46	17	20	17
april	51	14	31	24
mei	42	10	21	20
juni	36	13	13	<10
juli	60	16	28	25
augustus	48	21	14	14
september	41	10	19	11
oktober	58	11	29	14
november	49	<10	11	<5
december	37	<5	<5	
Totaal	544	150	225	161

²¹ Gegevens 2022 zijn verkregen van het OM in januari/februari 2023. Gegevens over 2023 in januari 2024. Op het moment dat in een kolom of rij eenmaal < 5 of < 10 voorkomt, is het totaal van de rij en/of kolom afgerond op een heel 5-tal, waardoor het kan voorkomen dat het eindtotaal iets afwijkt van de totaalstelling van de rijen of kolommen.

Van de 544 door colleges van B&W ingediende aanvragen zijn er 150 voorbereidingen voor een zorgmachtiging beëindigd (op grond van artikel 5:11 en 5:16 Wvvggz) en 225 verzoekschriften voor een zorgmachtiging ingediend bij de rechter. Het verschil tussen 544 (Kolom 1) en 375 (150 +225); kolom 2 + 3) betreft 169 nog niet afgeronde procedures (onderhanden werk) én aanvragen die niet hebben geleid tot het starten van een voorbereidingsprocedure voor een zorgmachtiging maar zijn afgewezen op grond van artikel 5:3 Wvvggz (108 in de 2023). In 2023 heeft het OM 161 afschriften ontvangen van toegewezen zorgmachtigingen op de 225 verzoekschriften die zijn ingediend. Voor (225-161=) 64 verzoekschriften is nog geen beschikking ontvangen, dan wel de aanvraag is in de beschikking niet toegewezen.

Het aantal aanvragen vanuit de gemeente dat uiteindelijk leidt tot een door de rechter toegewezen beschikking (dus een zorgmachtiging) ligt in 2023 met 30% dicht bij de 32% van 2022 en 25% in 2021. Het lijkt erop dat de werking van een aantal jaren eerder geformuleerde adviezen in de praktijk bestendig is. Het lage aantal dat uiteindelijk tot een zorgmachtiging leidt is namelijk aanleiding geweest voor het OM en de VNG om naar oorzaken en oplossingen te zoeken. Het OM en de VNG hebben in samenwerking met het ketencoördinatieteam Wvvggz nadere handvatten geformuleerd ten aanzien van het verkennend onderzoek en het onderbouwen van de aanvragen vanuit het college van B&W richting het OM. In de meest recente versie van de Handreiking Verkennend Onderzoek zijn deze opgenomen. In deze Ketenmonitor is zichtbaar dat deze ontwikkeling stabiliseert. Met de stabiliteit van het aandeel aanvragen lijkt ook de kwaliteit van deze aanvragen stabiel te zijn. Gevoelsmatig ligt het cijfer van ongeveer 30% wel onder de verwachte waarde, ondanks dat dit cijfer vanaf de invoering van de wet redelijk stabiel is. Het kan ook de worsteling van veel gemeenten reflecteren, waarin de zorgen over betrokkene leiden tot de overweging dat verplichte zorg passend is.

Een andere observatie is dat er 13% minder aanvragen vanuit de gemeente gedaan worden: het aantal aanvragen is gedaald van 616 in 2022 naar 544 in 2023. Er is zonder aanvullende informatie geen sluitende verklaring voor deze observatie te geven. Diverse ontwikkelingen spelen mogelijk een rol, waaronder een grotere instroom van asielzoekers. Het ligt voor de hand om te veronderstellen dat de gerapporteerde daling van het aantal aanvragen dat uit een VO komt ook een rol speelt.

3.4 Zorgmachtigingen met toepassing 2.3 Wet forensische zorg

Onderstaande tabel geeft het aantal afgegeven Wvvggz-zorgmachtigingen weer met toepassing van artikel 2:3 Wfz.

Tabel 3.13 Afgegeven zorgmachtigingen artikel 2.3 Wfz 2022²²

	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december	Totaal
Zorgmachtiging 2.3 Wfz	<10	<10	<10	<10	13	<10	<10	<10	<10	11	11	<10	100

Tabel 3.14 Afgegeven zorgmachtigingen artikel 2.3 Wfz 2023²³

	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december	Totaal
Zorgmachtiging 2.3 Wfz	14	11	12	14	10	10	10	10	11	<10	11	<10	124

In tabel 3.14 is het aantal afgegeven zorgmachtigingen te zien via artikel 2:3 Wfz in 2023. Een rechter kan hiertoe ambtshalve of op verzoek van een officier van justitie besluiten. De cijfers voor 2022 (100) zijn beduidend lager dan die in 2023 (124). Dit kan te maken hebben met de grotere bekendheid van artikel 2:3. Ook kan het wellicht te maken hebben met de fase van het strafproces waarin het artikel wordt toegepast. Dat is echter nog niet in de registraties opgenomen. Op regioniveau lijken er geen noemenswaardige verschillen in de stijging te bestaan. Mogelijk dat ook andere ontwikkelingen in het strafrecht een rol spelen.

²² Gegevens over 2022 zijn verkregen vanuit de Rechtspraak in januari 2023.

²³ Gegevens over 2023 zijn verkregen vanuit de Rechtspraak in januari 2024. Bij de rechtspraak wordt nooit geregistreerd of iets is toe- of afgewezen. Er kunnen dus ook afgewezen beschikkingen tussen zitten.

3.5 Beëindigingen van verplichte zorg

Op grond van artikel 8:18 Wvvgz kan de geneesheer-directeur een beslissing nemen tot beëindiging van het verlenen van verplichte zorg op grond van een crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of zorgmachtiging indien het doel van verplichte zorg is bereikt of niet langer wordt voldaan aan het criterium voor verplichte zorg.

In Tabel 3.15 is het aantal beëindigingen weergegeven van zorgmachtigingen en van machtigingen voortzetting crisismaatregel. Daarbij is zichtbaar dat er in 2023, bijna 13% meer beëindigingen ingezet zijn door de GD dan in 2022. Het aantal beëindigingen is laag, wat waarschijnlijk verklaard wordt doordat de meeste machtigingen gewoon aflopen. Wellicht dat de mogelijkheid meespeelt dat er een ZM is, maar daarbij geen verplichte zorg wordt verleend of dat in de praktijk andere situaties meespelen.

Deze stijging kan verklaard worden vanuit de aanpassing in de werkwijze voor de (V)CM (Wvvgz 8:18 lid 3), waardoor daar niet langer een extra verklaring nodig is voor het beëindigen van de verplichte zorg. Dit vergemakkelijkt de werkwijze voor het beëindigen van verplichte zorg. Daarnaast sluit dit aan bij de overweging van veel GD-en die over het algemeen indien mogelijk liever kiezen voor een vervolg in het vrijwillig kader.

Tabel 3.15 Door GD beëindigde zorg 2022 ²⁴

2022	
Maand	Door GD voortijdig beëindigd
januari	54
februari	36
maart	77
april	53
mei	47
juni	65
juli	49
augustus	50
september	49
oktober	61
november	57
december	51
Totaal	649

Tabel 3.15 Door GD beëindigde zorg 2023 ²⁵

2023	
Maand	Door GD voortijdig beëindigd
januari	62
februari	44
maart	61
april	46
mei	44
juni	74
juli	65
augustus	57
september	64
oktober	66
november	87
december	62
Totaal	732

²⁴ Gegevens afkomstig van het OM in januari 2023.

²⁵ Gegevens afkomstig van het OM in januari 2024.

3.6 Eigen plan van aanpak

Bij de start van een voorbereiding voor een zorgmachtiging kan de betrokkene kenbaar maken een eigen plan van aanpak op te willen stellen. Zodra de GD hiermee instemt wordt de procedure voor de voorbereiding door de GD geschorst.

In tabel 3.16 is weergegeven:

1. Aantal voorbereidingen zorgmachtiging die zijn geschorst door de GD om een eigen plan van aanpak op te stellen, en die zijn geregistreerd bij het OM, in kolom 1.
2. Aantal van de geschorste voorbereidingen waarvoor alsnog een verzoekschrift is ingediend, in kolom 2.
3. Aantal beëindigingen van voorbereiding zorgmachtiging op grond van artikel 5:11 of 5:16 Wvvgz, nadat er eerder geschorst was voor een eigen plan van aanpak, in kolom 3.
4. Aantal zorgmachtigingen in voorbereiding die zijn geschorst en waarvoor nog geen verzoekschrift is ingediend en de voorbereiding nog niet is beëindigd in kolom 4.

Tabel 3.16a Eigen plan van aanpak 2022 ²⁶

Maand	1. Schorsingen n.a.v. eigen plan van aanpak	2. Voorbereiding hervat en verzoekschrift alsnog ingediend	3. Voorbereiding zorgmachtiging beëindigd	4. Lopende schorsingen
januari	85	69	15	<5
februari	86	67	19	
maart	68	55	13	
april	68	54	14	
mei	54	46	8	
juni	60	47	13	
juli	86	68	17	<5
augustus	72	57	15	
september	76	59	17	
oktober	71	62	9	
november	70	58	10	<5
december	60	45	14	<5
Eindtotaal	856	687	164	10

Tabel 3.16b Eigen plan van aanpak 2023 ²⁷

Maand	1. Schorsingen n.a.v. eigen plan van aanpak	2. Voorbereiding hervat en verzoekschrift alsnog ingediend	3. Voorbereiding zorgmachtiging beëindigd	4. Lopende schorsingen
januari	77	65	12	
februari	63	56	7	
maart	53	43	10	
april	57	49	8	
mei	64	57	7	
juni	69	55	14	
juli	68	58	10	
augustus	59	44	15	
september	60	44	9	<5
oktober	68	59	9	
november	70	50	12	<10
december	57	29	7	21
Totaal	757	609	120	30

²⁶ Gegevens zijn verkregen vanuit het OM in januari 2023. Op het moment dat in een kolom of rij eenmaal < 5 of < 10 voorkomt, is het totaal van de rij en/of kolom afgerond op een heel 5-tal, waardoor het kan voorkomen dat het eindtotaal iets afwijkt van de totaaltelling van de rijen of kolommen.

²⁷ Gegevens zijn verkregen vanuit het OM in januari 2024.

Toelichting

In tabel 3.16 is te zien dat in 2023 757 keer de voorbereiding van een zorgmachtiging geschorst is omdat de betrokkene in de gelegenheid is gesteld om een eigen plan van aanpak op te stellen. Dit is ongeveer 12% minder vaak gebeurd dan in 2022 (856 maal). Dit ondanks het iets hogere aantal afgegeven beschikkingen voor een ZM. Procentueel gezien is in 2023 in 4,2% van het aantal 'aanvragen voorbereiden verzoekschrift ZM' een dergelijke schorsing uitgevoerd. In 2022 was dat in 4,9% van de gevallen. Een verklaring die ook in de evaluatie benoemd is, kan zijn dat de procedure voor het eigen plan van aanpak als te strak ervaren wordt, en daardoor minder werkbaar. Ook kan meespelen dat direct na inwerkingtreding van de wet anders omgegaan werd met de optie voor een eigen plan van aanpak. Partijen onderschrijven dat een hoog aantal schorsingen positief te duiden is voor de betrokkenen die een eigen plan van aanpak opstellen.

In 2023 heeft het opstellen van een eigen plan van aanpak in 16% van de gevallen (120 maal) geleid tot de beëindiging van de aanvraag zorgmachtiging; in 2022 heeft dit 164 maal (19%) plaats gevonden.

3.7 Aantal personen en aantal machtigingen per persoon

Sinds januari 2020 zijn er 32.717²⁸ personen ten aanzien van wie één of meerdere Wvvgz-machtigingen zijn afgegeven. Dit betreft zowel de voortzettingen crisismaatregel als de zorgmachtigingen.

In de onderstaande tabel is het aantal machtigingen weergegeven dat per persoon is toegewezen en het aantal personen.

1. Het aantal toegewezen machtigingen
2. Het aantal personen

Tabel 3.17 Overzicht aantal personen en aantal machtigingen per persoon 2020, 2021 en 2022

1. Aantal machtigingen	2. Aantal Personen
1	9.141
2	7.263
3	5.202
4 of meer	5.249
Totaal	26.855

Tabel 3.17A Overzicht aantal personen en aantal machtigingen per persoon 2020, 2021, 2022 en 2023

1. Aantal machtigingen	2. Aantal Personen
1	10.939
2	8.192
3	4.989
4 of meer	8.597
Totaal	32.717

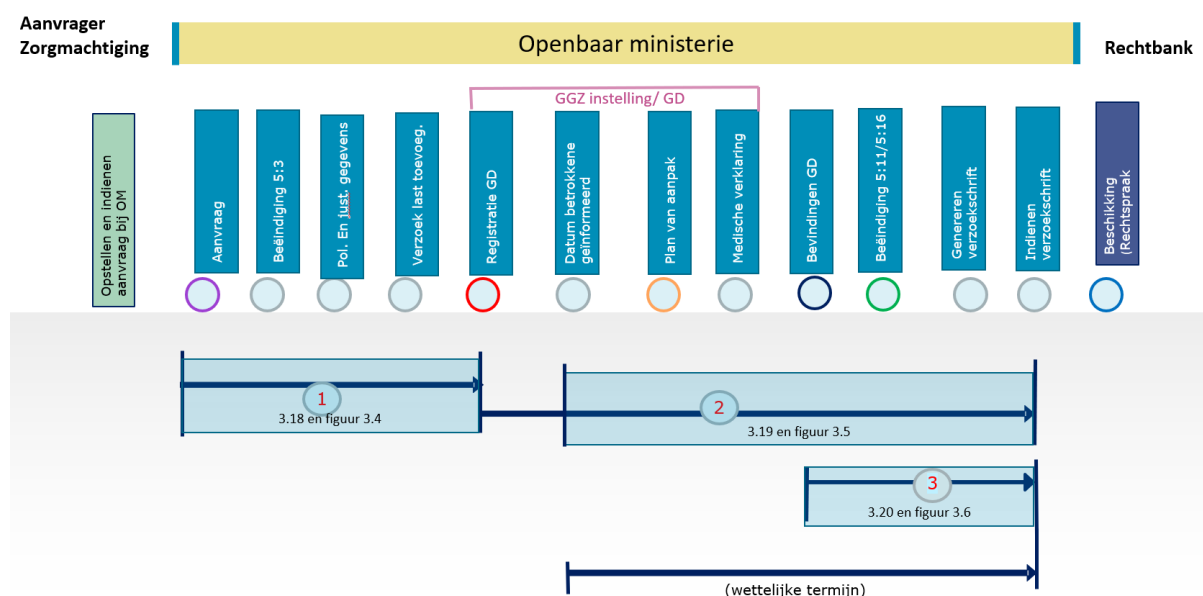
Toelichting

In bovenstaande tabellen is zichtbaar dat er in 2023, 5.862 personen met 1 of meer machtigingen bij zijn gekomen. Bij de meeste personen (bijna 59%) aan wie een machtiging is afgegeven betreft dit 1 of 2 machtigingen, en voor een ander deel (ruim 15 %) waren dit 3 machtigingen. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op een voortzetting van een crisismaatregel en een zorgmachtiging volgend op een voortzetting crisismaatregel, waarna mogelijk nog een zorgmachtiging volgt, omdat een eerste machtiging onder de Wvvgz voor een half jaar werd afgegeven. Aan het grootst groeiende deel (26%) van de betrokkenen zijn 4 of meer machtigingen afgegeven in de afgelopen 4 jaar.

²⁸ Gegevens afkomstig van het OM in februari 2023 (2022) en januari 2024 (2023).

3.8 Doorlooptijden voorbereiding verzoekschrift zorgmachtiging

In deze paragraaf zijn doorlooptijden opgenomen van de voorbereiding van verzoekschriften voor zorgmachtigingen²⁹. Het aanvraagproces begint met een aanvraag die wordt beoordeeld door de OvJ. De OvJ wijst een geneesheer-directeur aan. Nadat de GD de betrokkene heeft geïnformeerd start een wettelijke termijn van 4 weken voor de officier om tot een besluit te komen of er voldaan is aan de wettelijke criteria voor verplichte zorg (en 6 weken als er sprake is van een eigen plan van aanpak). Indien dit het geval is zal de OvJ het verzoekschrift onverwijld indienen bij de rechter. De rechter heeft 3 weken om een besluit te nemen (en nog eens drie weken als er een deskundigenonderzoek wordt gedaan).

Er zijn drie doorlooptijden opgenomen:

1. In tabel 3.18 de doorlooptijd van registratie van de aanvraag bij het Openbaar Ministerie tot het aanwijzen van een geneesheer-directeur (GD).
2. In tabel 3.19 van betrokkene geïnformeerd tot indienen verzoekschrift.
3. In tabel 3.20 van ontvangen bevindingen GD tot indienen verzoekschrift.

De doorlooptijden zijn weergegeven in aantallen dagen.

Iedere tabel heeft per maand 2 kolommen:

1. Gemiddelde doorlooptijd in dagen.
2. Aantal aanvragen tot voorbereiding van een verzoekschrift zorgmachtiging. Dit is het aantal dat is meegenomen in de meting van doorlooptijd.

Daarnaast is per tabel een grafiek (boxplot) opgenomen, waarin de spreiding van de doorlooptijden zichtbaar is.

Doorlooptijd van registratie aanvraag tot het aanwijzen van een GD

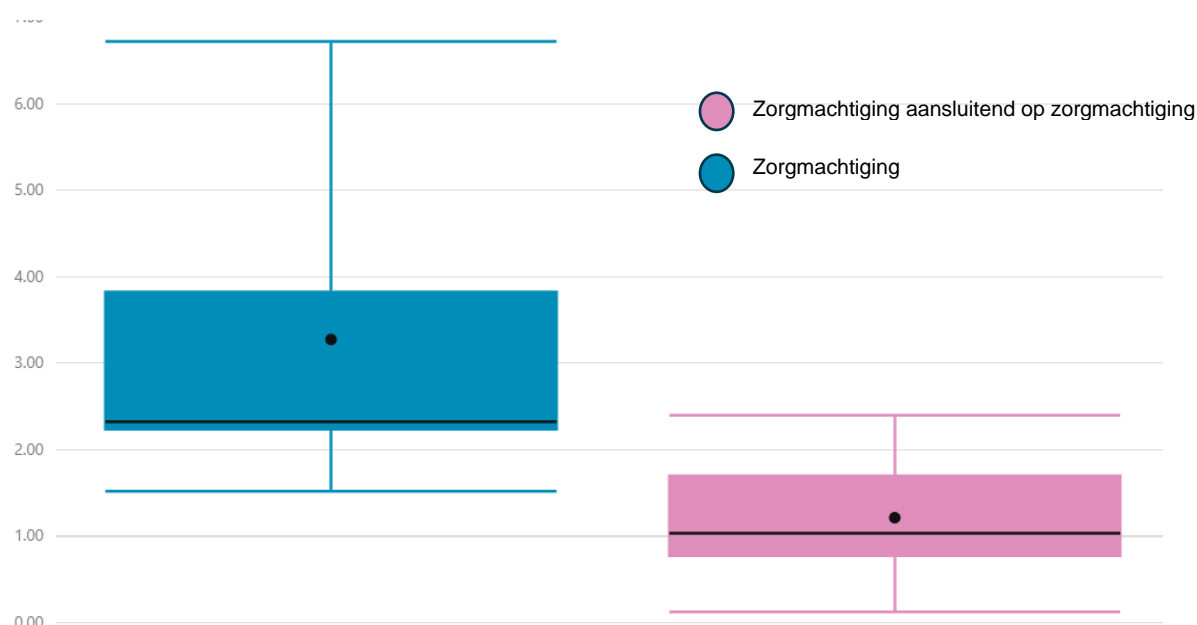
Het aanvraagproces begint met een aanvraag die wordt beoordeeld door de OvJ. De OvJ wijst een geneesheer-directeur aan. In onderstaande tabel is de gemiddelde doorlooptijd per maand weergegeven. We zien dat in 2023 de gemiddelde doorlooptijd significant lager ligt dan in de vergelijkbare periode van het vorige jaar.

²⁹ Gegevens zijn in januari 2024 verkregen vanuit het OM.

Tabel 3.18 Gemiddeld aantal dagen van registratie aanvraag tot aanwijzen GD 2022 en 2023 ³⁰

2022			2023		
Maand	1. Gemiddeld aantal dagen	2. Aantal	Maand	1. Gemiddeld aantal dagen	2. Aantal
januari	1,72	1.328	januari	1,56	1.483
februari	1,81	1.326	februari	1,81	1.264
maart	1,90	1.377	maart	1,56	1.374
april	1,82	1.158	april	1,80	1.232
mei	2,00	1.224	mei	1,75	1.356
juni	2,53	1.349	juni	1,41	1.494
juli	2,28	1.480	juli	1,46	1.515
augustus	1,65	1.531	augustus	1,40	1.431
september	1,90	1.529	september	1,32	1.522
oktober	2,11	1.504	oktober	1,35	1.695
november	1,95	1.556	november	1,57	1.591
december	2,17	1.494	december	1,48	1.363
Totaal	1,99	16.856	Totaal	1,53	17.320

In figuur 3.4 is deze doorlooptijd voor 2022 uitgesplitst naar verschillende aanleidingen voor een aanvraag, namelijk zorgmachtiging en zorgmachtiging aansluitend op een zorgmachtiging.

 Figuur 3.4 Doorlooptijd van registratie aanvraag tot aanwijzen GD 2023 ³¹

Toelichting

In figuur 3.4 zijn de doorlooptijden van de registratie van de aanvraag tot het aanwijzen van een GD gesplitst naar verschillende aanleidingen voor de aanvraag van voorbereiding voor een verzoekschrift van een zorgmachtiging.

³⁰ Gegevens afkomstig van OM januari 2024.

³¹ De vette stip is het gemiddelde, de zwarte lijn geeft de mediaan weer. De mediaan is de middelste waarde in een reeks getallen die gerangschikt zijn naar grootte. (Als het streepje in het midden staat wil dat zeggen dat 50% van de getallen onder de mediaan ligt en 50% erboven).

Als de aanleiding een initiële zorgmachtiging betreft, dan ligt de doorlooptijd van de registratie van de aanvraag tot het aanwijzen van een GD tussen 1 en 7 dagen (tussen de blauwe lijnen), waarbij het gemiddelde op ca. 3,3 dagen ligt (de zwarte punt). De zwarte lijn in de box geeft aan dat de mediaan op bijna 2,3 ligt. Het blauwe blok laat zien dat voor het grootste deel van de aanvragen deze doorlooptijd tussen de 2,2 en 3,8 dagen ligt. Dit zijn kortere doorlooptijden dan in 2022.

Als de aanleiding van de aanvraag een zorgmachtiging aansluitend op een zorgmachtiging betreft (roze blok), dan ligt de gemiddelde doorlooptijd van registratie van de aanvraag en aanwijzen van de GD op 1,2 dagen (de zwarte punt). Met een mediaan van 1,0 is zichtbaar dat de doorlooptijd voor dit onderdeel korter is dan bij aanvragen van eerste zorgmachtigingen. Dit is verklaarbaar omdat de GD dan reeds bekend is.

Tabel 3.18 laat zien dat in 2023, in vergelijking met in 2022, de gemiddelde doorlooptijd gedaald is tot ruim onder 1,5 dag.

Doorlooptijd van betrokkene geïnformeerd door GD tot indienen verzoekschrift

Nadat de GD de betrokkene heeft geïnformeerd start een wettelijke termijn van 4 weken (28 dagen) voor de OvJ om tot een besluit te komen of er voldaan is aan de wettelijke criteria voor verplichte zorg (en 6 weken -42 dagen- als er sprake is van een eigen plan van aanpak). In onderstaande tabel is per maand het gemiddeld aantal dagen weergegeven. Vanwege het ontbreken van de bijbehorende cijfers is er daarbij geen onderscheid gemaakt in de doorlooptijden met of zonder een eigen plan van aanpak.

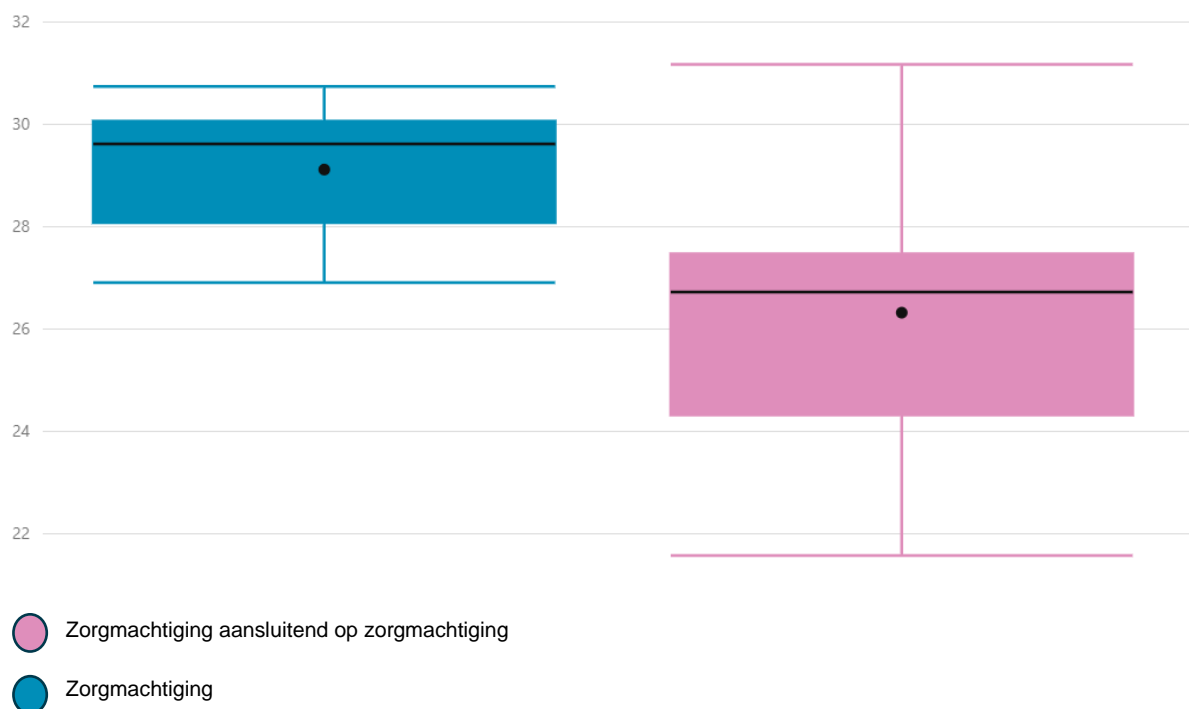
Tabel 3.19 Gemiddeld aantal dagen van betrokkene geïnformeerd door GD tot indienen verzoekschrift³²

2022			2023		
Maand	1. Gemiddeld aantal dagen	2. Aantal	Maand	1. Gemiddeld aantal dagen	2. Aantal
januari	30,76	719	januari	27,54	827
februari	29,98	773	februari	26,73	752
maart	28,80	761	maart	27,79	751
april	30,80	610	april	31,75	692
mei	28,83	673	mei	27,74	795
juni	28,53	746	juni	27,57	920
juli	29,26	743	juli	27,80	830
augustus	30,03	825	augustus	27,81	892
september	30,93	821	september	27,67	870
oktober	30,56	975	oktober	27,59	1.034
november	28,25	874	november	27,44	959
december	23,99	681	december	25,32	627
Totaal	29,23	9.201	Totaal	27,71	9.949

In figuur 3.5 is deze doorlooptijd voor 2023 uitgesplitst naar verschillende aanleidingen voor een aanvraag, namelijk zorgmachtiging en zorgmachtiging aansluitend op een zorgmachtiging. Gemiddeld ligt de realisatie in lijn met de norm.

³² Gegevens afkomstig van het OM januari 2023 (2022) en januari 2024 (2023).

Figuur 3.5 Doorlooptijd van betrokkene geïnformeerd door GD tot indienen verzoekschrift 2023

Toelichting

De vergelijking met de cijfers van 2022 (Tabel 3.19) laat zien dat de eerder in 2022 gerapporteerde significante daling in de doorlooptijd bestendigd is. De gemiddelde doorlooptijd lag in 2023 onder de 28 dagen.

In figuur 3.5 is zichtbaar dat de doorlooptijd van het informeren van een betrokkene tot het indienen van een verzoekschrift bij initiële zorgmachtigingen (het blauwe blok) ligt tussen bijna 27 en de 31 dagen, waarbij het gemiddelde voor 2023 iets is afgenomen is ten opzichte van 2022 (de zwarte stip). De zwarte lijn in de box geeft aan dat ook de mediaan³³ vergelijkbaar is voor beide jaren. Voor de initiële zorgmachtigingen wordt daarmee in veruit de meeste gevallen de wettelijke doorlooptijd van maximaal 28 dagen gehaald.

Bij de zorgmachtigingen aansluitend op zorgmachtigingen (roze blok) ligt de mediaan op 27 dagen én het gemiddelde van dit onderdeel van de voorbereiding op ca. 26 dagen. De gemiddelde doorlooptijd bij de aansluitende zorgmachtigingen is dus zo'n 3 dagen korter dan bij de initiële ZM. Uit de onderliggende cijfers blijkt verder dat de doorlooptijd van ongeveer 85% van de ingediende verzoekschriften ligt tussen de 24 en 27 dagen.

Doorlooptijd van ontvangen bevindingen GD tot ondertekening verzoekschrift door OvJ

Nadat een GD is aangewezen zal de GD-bevindingen opstellen en deze naar de OvJ sturen. Op basis van de bevindingen kan de OvJ besluiten een verzoekschrift in te dienen. In tabel 3.20 is de gemiddelde doorlooptijd per maand weergegeven van ontvangen bevindingen van de GD tot het ondertekenen van het verzoekschrift door de OvJ, ten behoeve van het indienen van een verzoekschrift bij de rechtbank.

³³De vette stip is het gemiddelde, de zwarte lijn geeft de mediaan weer. De mediaan is de middelste waarde in een reeks getallen die gerangschikt zijn naar grootte. (Als het streepje in het midden staat wil dat zeggen dat 50% van de getallen onder de mediaan ligt en 50% erboven.)

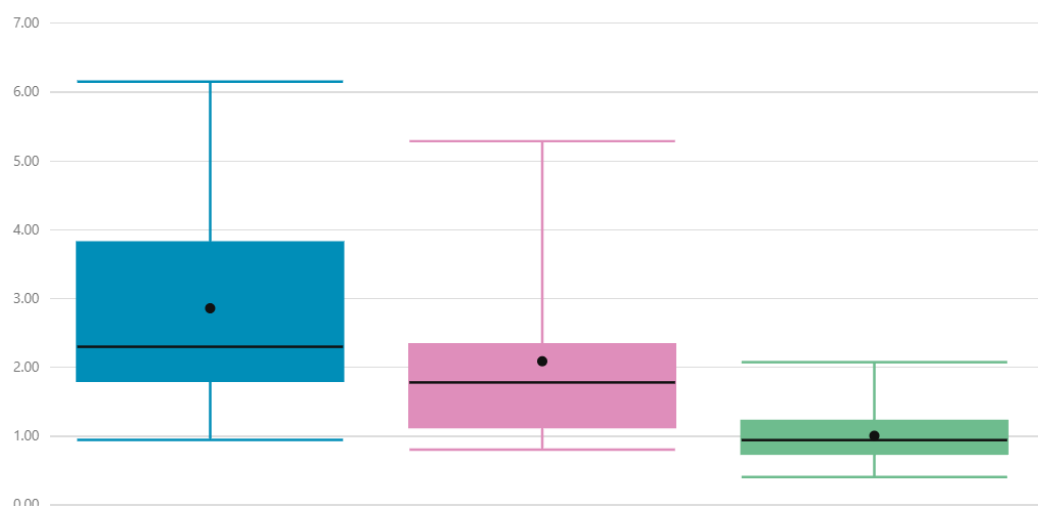
Tabel 3.20 Gemiddeld aantal dagen van ontvangen bevindingen GD tot indienen verzoekschrift 2022 en 2023.

2022			2023		
Maand	1. Gemiddeld aantal dagen	2. Aantal	Maand	1. Gemiddeld aantal dagen	2. Aantal
januari	2,54	1.268	januari	3,20	1.393
februari	1,78	1.204	februari	2,48	1.303
maart	1,37	1.375	maart	2,01	1.325
april	1,84	1.057	april	1,97	1.062
mei	2,62	1.099	mei	2,69	1.248
juni	1,74	1.174	juni	1,82	1.313
juli	1,99	1.202	juli	2,33	1.318
augustus	2,52	1.361	augustus	1,96	1.370
september	2,57	1.335	september	1,70	1.331
oktober	2,82	1.308	oktober	1,74	1.470
november	2,60	1.454	november	1,57	1.472
december	3,00	1.433	december	1,93	1.426
Totaal	2,30	15.270	Totaal	2,11	16.031

In figuur 3.6 is deze doorlooptijd van 2023 uitgesplitst naar verschillende aanleidingen voor een aanvraag, namelijk zorgmachtiging, zorgmachtiging aansluitend op een zorgmachtiging en zorgmachtiging aansluitend op een voortzetting crisismaatregel.

Figuur 3.6 Doorlooptijd van ontvangen bevindingen GD tot indienen verzoekschrift 2023³⁴

- Zorgmachtiging aansluitend op zorgmachtiging
- Zorgmachtiging
- Zorgmachtiging aansluitend op voortzetting maatregel

Toelichting

Ook hier is het beeld dat de gemiddelde doorlooptijd voor dit deel van het werkproces nog enigszins is afgenomen, namelijk van 2,3 dagen naar 2,1 dagen (Tabel 3.20).

³⁴ De vette stip is het gemiddelde, de zwarte lijn geeft de mediaan weer. De mediaan is de middelste waarde in een reeks getallen die gerangschikt zijn naar grootte. (Als het streepje in het midden staat wil dat zeggen dat 50% van de getallen onder de mediaan ligt en 50% erboven.

In figuur 3.6 is zichtbaar dat de gemiddelde doorlooptijd van de ontvangen bevindingen van de GD tot het ondertekenen van een verzoekschrift bij zorgmachtigingen (het blauwe blok) varieert tussen de 1 en 6 dagen, waarbij het gemiddelde op iets meer dan 2,9 dagen ligt. De zwarte lijn in de box geeft aan dat de mediaan op 2,3 ligt, waarbij de doorlooptijd voor dit onderdeel bij de meeste aanvragen tussen 1,8 en 3,8 dagen ligt.

Bij de zorgmachtigingen aansluitend op zorgmachtigingen ligt de gemiddelde doorlooptijd op 2,1 dagen met een mediaan van ruim 1,8. Dit is een kortere doorlooptijd dan bij de voorbereiding van verzoekschriften voor eerste zorgmachtigingen.

Bij zorgmachtigingen aansluitend op crisismaatregel ligt dit onderdeel van de doorlooptijd nog iets lager, namelijk tussen een 1,0 dag en 2,0 dagen met een gemiddelde van 1,0 dag.

3.9 Doorlooptijden Rechtspraak van indiening tot uitspraak

Na het onderzoeken van de bevindingen kan de OvJ besluiten een verzoekschrift in te dienen bij de rechter. Na ontvangst van een verzoekschrift wordt een zitting gepland, waar vervolgens een uitspraak wordt gedaan. Daarna wordt de beschikking afgegeven en worden de afschriften verzonden. In tabel 3.21 is de gemiddelde doorlooptijd per maand weergegeven van ontvangst van verzoekschriften tot het doen van een uitspraak door de rechter³⁵. De wettelijke termijn hiervoor is maximaal 21 dagen (met mogelijke verlenging in geval van zon-/feestdagen, eigen plan van aanpak en een andere termijn bij toepassing van 2.3 Wfz).

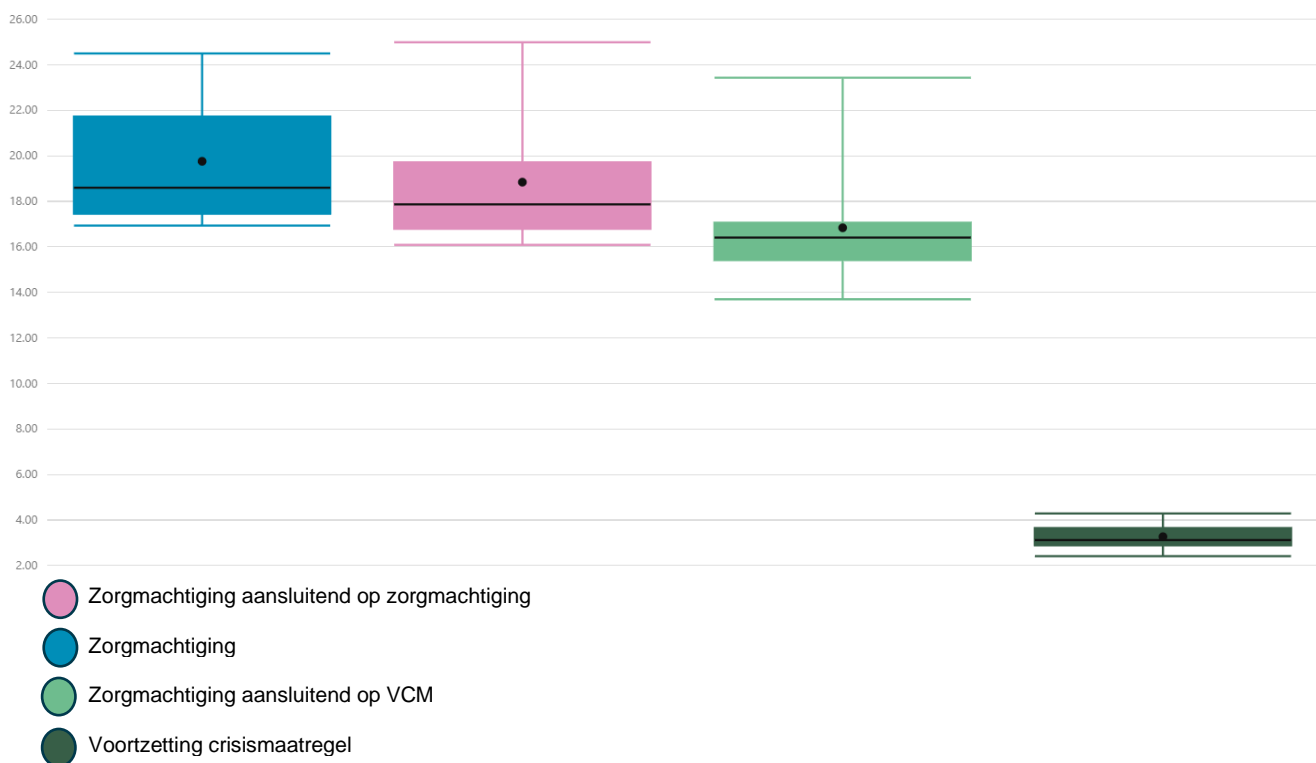
Tabel 3.21 Gemiddeld aantal dagen van indiening tot uitspraak

2022			2023		
Maand	1. Gemiddeld aantal dagen	Aantal	Maand	1. Gemiddeld aantal dagen	Aantal
januari	13,22	2.082	januari	14,01	2.207
februari	12,83	1.967	februari	13,65	2.037
maart	12,52	2.161	maart	13,70	2.220
april	13,36	1.859	april	12,42	1.733
mei	14,37	1.887	mei	12,13	2.035
juni	12,93	2.007	juni	12,26	2.168
juli	12,18	1.940	juli	12,67	2.029
augustus	16,10	2.104	augustus	12,36	2.234
september	13,46	2.095	september	12,67	1.929
oktober	13,45	1.862	oktober	12,86	2.153
november	13,34	2.184	november	13,11	2.235
december	14,24	2.129	december	13,50	2.100
Totaal	13,51	24.277	Totaal	12,96	25.080

In figuur 3.7 is deze doorlooptijd voor 2023 uitgesplitst naar verschillende aanleidingen voor een aanvraag, namelijk zorgmachtiging, zorgmachtiging aansluitend op een zorgmachtiging, zorgmachtiging aansluitend op een voortzetting crisismaatregel en voortzettingen van een CM.

³⁵ Gegevens afkomstig van de Rechtspraak januari 2024. In deze tabel ziet u de gemiddelde doorlooptijd van wijziging ZM, ZM aansluitend op ZM, zorgmachtiging, ZM o.b.v. zelfbindingsverklaring, VCM en ZM aansluitend op VCM.

Figuur 3.7 Gemiddeld aantal dagen van ontvangen verzoekschrift tot uitspraak 2023.

Toelichting

Tabel 3.21 laat zien dat de eerder gerapporteerde en significante daling van de gemiddelde doorlooptijd ten opzichte van 2021 voortgezet is. De gemiddelde doorlooptijd in 2023 ligt met 12,96 dagen ruim 0,5 dag lager dan in 2022.

In figuur 3.7 is zichtbaar dat de gemiddelde doorlooptijd van de ontvangen verzoekschriften van de OvJ tot de uitspraak van de rechter bij zorgmachtigingen (het blauwe blok) varieert tussen ruim 16 en 24 dagen, waarbij het gemiddelde op bijna 20 dagen ligt. De zwarte lijn in de box geeft aan dat de mediaan op 18,6 dagen ligt, waarbij de doorlooptijd voor dit onderdeel bij de meeste verzoekschriften tussen 17,5 en 21,7 dagen ligt. Uitschieters zoals een doorlooptijd van ruim 24 dagen worden vaak veroorzaakt doordat het moeilijk is een zitting te plannen met betrokkene, vooral bij een initiële zorgmachtiging.

Bij de zorgmachtigingen aansluitend op zorgmachtigingen (roze blok) ligt de gemiddelde doorlooptijd op bijna 19 dagen met een mediaan van 17,8 dagen. Dit is een iets kortere doorlooptijd dan bij de voorbereiding van verzoekschriften voor eerste zorgmachtigingen. Door een aantal uitschieters in doorlooptijd ligt de gemiddelde duur hier op ruim 18 dagen.

Bij zorgmachtigingen aansluitend op crisismaatregel (groene blok) ligt dit onderdeel van de doorlooptijd lager, namelijk tussen een 13,7 dag en bijna 24 dagen met een gemiddelde van bijna 17 dagen.

Bij de voortzetting crisismaatregel (donkergroene blok) is zichtbaar dat er sneller uitspraak wordt gedaan. Dit moet binnen drie dagen plaatsvinden vanwege de korte looptijd van een crisismaatregel. De doorlooptijd ligt gemiddeld tussen de ruim 2 en bijna 4,5 dagen. De gemiddelde en de mediaan liggen dicht tegen elkaar met 3,3 en 3,1 dagen.

Over het algemeen worden de wettelijke termijnen door de rechtspraak gehaald. Deze termijn is van indiening tot uitspraak. De uitspraak vindt plaats op een zitting, deze is mondeling. Doorgaans stuurt de rechtbank op dezelfde dag een kennisgeving mondelinge uitspraak naar de betrokken partijen. De rechtbank heeft dan nog 14 dagen om de beschikking af te geven. Een verklaring van de verder verkorte doorlooptijden kan zijn dat een aantal suboptimale werkstappen grotendeels opgelost zijn, dat bepaalde juridische vraagstukken zijn uitgekristalliseerd en een goede samenwerking en duidelijke werkafspraken tussen het OM en de ketenpartners.

4. Patiëntenvertrouwenspersoon

De betrokkene kan in het proces van de Wvvgz ondersteund worden door een patiëntenvertrouwenspersoon. Dit kan bijvoorbeeld bij het opstellen van een zorgplan of zorgkaart of bij een klacht over (verplichte) zorg of een vraag over het proces. De geneesheer-directeur en de burgemeester vragen in het proces van respectievelijk de zorgmachtiging en de crisismaatregel de betrokkene of diens persoonsgegevens doorgestuurd mogen worden naar een patiëntenvertrouwenspersoon, of betrokkene geeft dit zelf aan. De patiëntenvertrouwenspersoon kan dan contact opnemen en, indien gewenst, ondersteuning leveren. Daarnaast ontvangen de betrokkenen van de geneesheer-directeur ook de contactgegevens van de Stichting PVP zodat betrokkenen ook zelf contact kunnen opnemen met een patiëntenvertrouwenspersoon.

4.1 Inzet patiëntenvertrouwenspersoon

De patiëntenvertrouwenspersoon (StPVP) biedt advies en bijstand in de voorbereiding en gedurende de looptijd van een zorgmachtiging en bij een crisismaatregel. Daarnaast biedt de pvp ook ondersteuning in onder andere de forensische psychiatrie en aan betrokkenen die vrijwillig in behandeling zijn. Er wordt vastgelegd welke titel cliënten hebben ten tijde van een vraag of klacht.

In onderstaande tabellen is het aantal keren te zien dat een pvp ondersteuning heeft gegeven aan betrokkenen met genoemde juridische titels in 2022 en 2023. Stichting PVP (StPVP) telt het aantal keren ondersteuning, hierbij kan één persoon meerdere keren zijn ondersteund.

Tabel 4.0 Inzet pvp 2022

Juridische titel	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december	Totaal
anders/onbekend	80	79	106	126	111	103	79	85	98	97	121	145	1.230
crisismaatregel	374	309	400	343	390	449	319	413	356	362	329	465	4.509
forensisch	133	119	105	120	129	147	107	145	128	97	124	192	1.546
voorbereiding zorgmachtiging	98	103	105	81	52	76	72	89	102	70	102	97	1.047
vrijwillig in behandeling	248	232	230	231	169	257	200	234	234	240	244	241	2.760
zorgmachtiging	989	808	928	717	822	1.076	903	843	805	825	859	963	10.538
Totaal	1.922	1.650	1.874	1.618	1.673	2.108	1.680	1.809	1.723	1.691	1.779	2.103	21.630

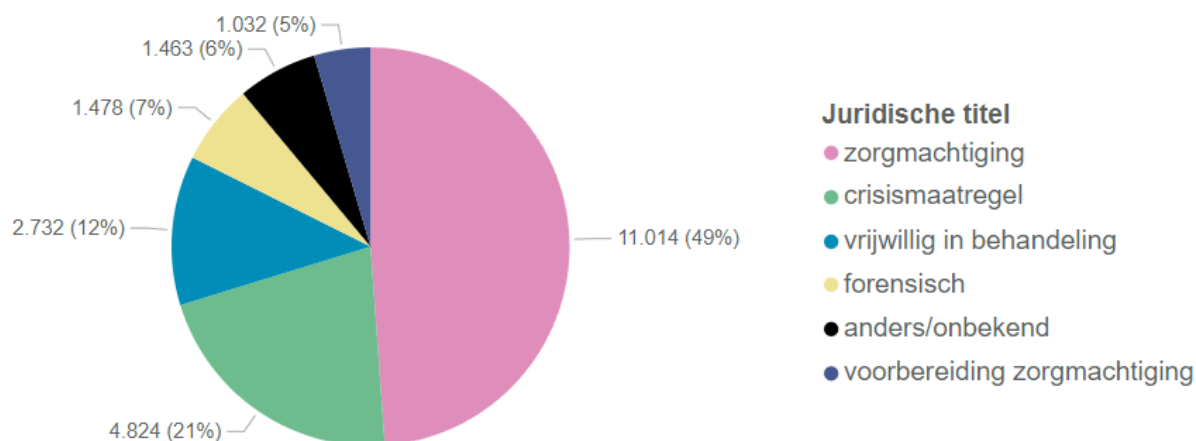
Tabel 4.1 Inzet pvp 2023

Juridische titel	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december	Totaal
anders/onbekend	129	86	130	97	142	119	130	177	113	129	110	101	1.463
crisismaatregel	413	329	416	353	481	397	405	389	374	490	388	389	4.824
forensisch	129	114	139	76	151	118	109	134	131	130	148	99	1.478
voorbereiding zorgmachtiging	76	97	86	45	84	94	86	97	91	80	96	100	1.032
vrijwillig in behandeling	219	241	293	183	267	220	208	212	202	247	241	199	2.732
zorgmachtiging	960	723	1.005	733	940	928	945	939	987	1.006	850	998	11.014
Totaal	1.926	1.590	2.069	1.487	2.065	1.876	1.883	1.948	1.898	2.082	1.833	1.886	22.543

Onder de crisismaatregelen valt ook de inzet tijdens voortzetting CM. Voortzetting CM wordt niet apart vastgelegd. "Anders/onbekend" omvat bijzondere titels of de gevallen waarin de juridische status van betrokkenen niet te achterhalen is, zoals soms bij helpdeskcontacten.

We zien in 2023 een toename van het aantal keer ondersteuning door een pvp: het aantal ligt in 2023 4,2% hoger dan in 2022 (tabel 4.0 & 4.1).

Figuur 4.1 Inzet pvp 2023

In tabel 4.2 is weergegeven: het aantal maal dat er door een patiëntenvertrouenspersoon ondersteuning is geleverd ten behoeve van Wvggz producten bij de voorbereiding op een zorgmachtiging.

Tabel 4.2 Inzet pvp Wvggz producten bij voorbereiding ZM

2022		2023	
Activiteiten dossiers	Aantal	Activiteiten dossiers	Aantal
anders Wvggz: pva, zorgkaart, zorgplan	83	anders Wvggz: pva, zorgkaart, zorgplan	70
plan van aanpak	573	plan van aanpak	517
zorgkaart: BIJSTAND bij opstellen/aanpassen/evaluatie	176	zorgkaart: BIJSTAND bij opstellen/aanpassen/evaluatie	182
zorgkaart: vraag/klacht	120	zorgkaart: vraag/klacht	145
zorgplan: BIJSTAND bij opstellen/aanpassen/evaluatie	57	zorgplan: BIJSTAND bij opstellen/aanpassen/evaluatie	38
zorgplan: vraag/klacht	67	zorgplan: vraag/klacht	93
Totaal	1.076	Totaal	1.045

Toelichting

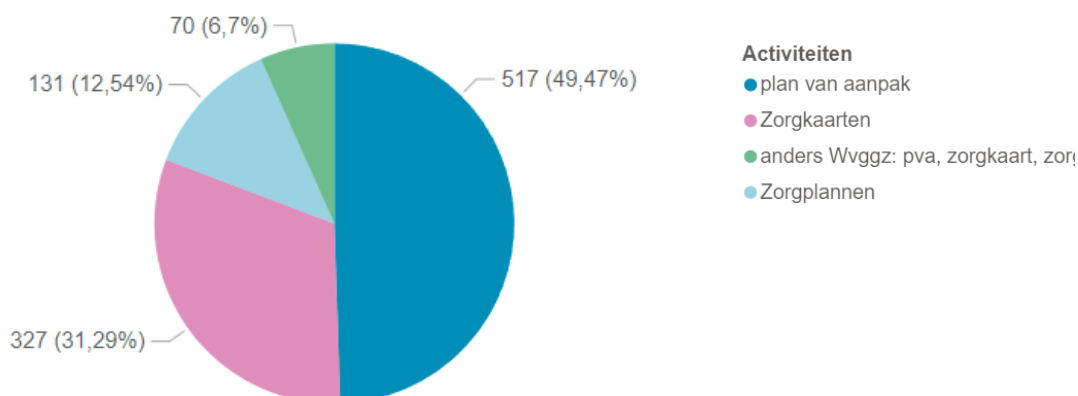
In totaal is er in 2023 bij de voorbereiding van een zorgmachtiging ondersteuning geleverd bij 1.045 dossiers, onderverdeeld in verschillende onderwerpen. Deze ondersteuning is onderverdeeld in vraag of klacht en bijstand. Hierbij kan één persoon meerdere keren zijn ondersteund.

In onderstaande tabel is te zien dat in 2023 in totaal 6.113 cliënten contact opnamen met een pvp via de telefonische helpdesk en 7.329 cliënten met een pvp op een ggz-locatie.

Tabel 4.3 Aantallen cliënten StPVP

2023	
Omschrijving	Aantal
Aantal cliënten PVP op ggz locatie	7329
Aantal cliënten PVP helpdesk	6113
Aantal cliënten PVP ondersteunt bij informatieproducten	887

Figuur 4.2 Inzet pvp Wvggz producten bij voorbereiding ZM 2023

In tabel 4.3 is weergegeven: Het aantal maal dat persoonsgegevens zijn doorgestuurd naar de Stichting PVP door de burgemeester (BM) en geneesheer-directeur (GD).

 Tabel 4.3 Inzet pvp bij crisismaatregel en voorbereiding zorgmachtiging³⁶

Maand	Verstrekkingen door BM	Verstrekking en door GD
januari	172	66
februari	158	69
maart	186	55
april	165	49
mei	162	79
juni	175	66
juli	178	71
augustus	172	88
september	169	63
oktober	187	80
november	163	90
december	144	58
Totaal	2.031	834

In tabellen 4.4 en 4.5 zijn de beschikbare gegevens naast elkaar gezet om de verhouding tussen de inzet van de pvp in het proces voor een zorgmachtiging en een crisismaatregel zichtbaar te maken.

³⁶ Gegevens tabel 4.2 en 4.3 zijn in januari 2024 verkregen vanuit StPVP.

Tabel 4.4 Procentuele verhouding inzet pvp bij ZM ³⁷

2022				2023			
Maand	1. In voorbereiding genomen verzoekschriften ZM	2. Gegevens doorgestuurd door GD (aantal personen)	% verhouding	Maand	1. In voorbereiding genomen verzoekschriften ZM	2. Gegevens doorgestuurd door GD (aantal personen)	% verhouding
januari	1.355	85	6,3%	januari	1.531	66	4,3%
februari	1.360	83	6,1%	februari	1.310	69	5,3%
maart	1.421	67	4,7%	maart	1.430	55	3,8%
april	1.187	63	5,3%	april	1.271	49	3,9%
mei	1.265	66	5,2%	mei	1.407	79	5,6%
juni	1.399	67	4,8%	juni	1.541	66	4,3%
juli	1.520	64	4,2%	juli	1.556	71	4,6%
augustus	1.575	83	5,3%	augustus	1.485	88	5,9%
september	1.574	97	6,2%	september	1.560	63	4,0%
oktober	1.551	71	4,6%	oktober	1.736	80	4,6%
november	1.611	93	5,8%	november	1.631	90	5,5%
december	1.536	68	4,4%	december	1.400	58	4,1%
Totaal	17.354	907	5,2%	Totaal	17.858	834	4,7%

Tabel 4.5 Procentuele verhouding inzet pvp bij CM

2022				2023			
Maand	1. Aantal opgelegde Crisismaatregelen	2. Gegevens doorgestuurd door BM (aantal personen)	% verhouding	Maand	1. Aantal opgelegde Crisismaatregelen	2. Gegevens doorgestuurd door BM (aantal personen)	% verhouding
januari	717	170	23,7%	januari	703	172	24,5%
februari	664	156	23,5%	februari	661	158	23,9%
maart	757	169	22,3%	maart	757	186	24,6%
april	664	144	21,7%	april	711	165	23,2%
mei	729	186	25,5%	mei	744	162	21,8%
juni	754	192	25,5%	juni	784	175	22,3%
juli	728	165	22,7%	juli	743	178	24,0%
augustus	777	169	21,8%	augustus	696	172	24,7%
september	720	185	25,7%	september	708	169	23,9%
oktober	753	178	23,6%	oktober	731	187	25,6%
november	724	154	21,3%	november	767	163	21,3%
december	728	176	24,2%	december	667	144	21,6%
Totaal	8.715	2.044	23,4%	Totaal	8.672	2.031	23,4%

Toelichting

Te zien is dat er relatief gezien minder vaak gegevens van betrokkenen worden doorgestuurd bij de voorbereiding van een zorgmachtiging dan bij een crisismaatregel. Dit eerste is teruggelopen van 5,2% in 2022 naar 4,7% in 2023. Het aandeel bij de CM is in deze jaren stabiel op 23,4%. Relevant om op te merken is dat persoonsgegevens alleen worden verstrekt als betrokkene daar expliciet toestemming voor geeft. Gezocht wordt nog naar een manier om de toestemmingsvraag wel te stellen wanneer een betrokkene door de psychiater als niet hoorbaar wordt beoordeeld. Om meer betrokkenen te bereiken is in de wetsevaluatie Wvvgz aanbeveling 16 opgenomen: 'Bepaal in de wet dat de gegevens over patiënten die met een crisismaatregel of zorgmachtiging te maken krijgen automatisch aan de StPVP worden verstrekt.' In de appreciatie aanbevelingen uit maart 2023 staat dat er gezamenlijk met de StPVP een werkproces zal worden uitgedacht.

³⁷ Gegevens tabel 4.4 kolom 1. In voorbereiding genomen verzoekschriften ZM zijn in januari 2024 verkregen vanuit het OM, kolom 2. Gegevens doorgestuurd naar StPVP van StPVP in januari 2024.

5. Familievertrouwenspersoon

De familievertrouwenspersoon heeft tot taak om, op verzoek van de voor de continuïteit van zorg relevante familie en naasten van een persoon met een psychische stoornis, voor wie een verzoek voor een zorgmachtiging wordt voorbereid of aan wie verplichte zorg wordt verleend door een zorgaanbieder, deze:

- te informeren
- te adviseren
- bijstand te verlenen
- tekortkomingen in de structuur en de uitvoering van de zorg, voor zover deze afbreuk doen aan de rechten van de betrokkene, te signaleren en aan de inspectie te melden
- te bemiddelen tussen de familie en naasten, de zorgaanbieder, de geneesheer-directeur en de zorgverantwoordelijke en betrokkene.

De cijfers van het aantal keren dat de familievertrouwenspersoon heeft ondersteund bij plan van aanpak, zelfbinding, zorgplan en zorgkaart zijn relevant. Het zijn er dan wel heel weinig, maar meer dan vorig jaar. En dit zijn belangrijke instrumenten in het kader van de eigen regie om ervoor te zorgen dat verplichte zorg voorkomen wordt, dan wel beter aansluit bij de wensen en situatie van betrokkene. (Vandaar ook dat er een project loopt (MIND en StPVP) om te kijken hoe deze instrumenten beter kunnen worden ingezet).

Onderstaande tabel geeft het aantal geleverde ondersteuningsdiensten door een familievertrouwenspersoon weer, onderverdeeld naar type diensten. In totaal betrof het in 2023, 1361 casussen.

Tabel 5.1 Ondersteuning familievertrouwenspersoon

	Aantal casus waarbij we dienst hebben verleend	% van het totale aantal casus (=1361) waarbij we deze dienst hebben verleend
Informereren	1.243	91,3%
Adviseren	1.040	76,4%
Ondersteunen algemeen	1.091	80,2%
ondersteunen bij eigen plan van aanpak	15	1,1%
ondersteuning bij zelfbinding	4	0,3%
ondersteuning bij zorgkaart	11	0,8%
ondersteuning bij zorgplan	31	2,3%
Bemiddelen	418	30,7%
Bijstaan bij klacht	16	1,2%
Signaal naar zorgaanbieder	16	1,2%
Signaal IGJ	0	0,0%

Tabel 5.2 Aantal casussen verplichte zorg bij de familievertrouwenspersonen, voorbereidingen op CM en ZM, per kwartaal 2022 en 2023³⁸

2022					2023				
status casus	Vorbereiding crisismaatregel		Vorbereiding zorgmachtiging		status casus	Vorbereiding crisismaatregel		Vorbereiding zorgmachtiging	
	Kwartaal	Nieuw	Totaal behandeld	Nieuw		Totaal behandeld	Kwartaal	Nieuw	Totaal behandeld
Kwartaal 1	<5	<5	39	46	Kwartaal 1	<5	<5	43	42
Kwartaal 2	<5	<5	37	31	Kwartaal 2	<10	<5	33	47
Kwartaal 3	<5	<5	46	45	Kwartaal 3	<10	11	48	81
Kwartaal 4	<10	<10	44	49	Kwartaal 4	<10	<10	51	74

³⁸ Gegevens 2022 zijn in januari 2023 en gegevens 2023 in januari 2024, verkregen vanuit de Landelijke Stichting Familievertrouwenspersonen.

Tabel 5.3 Aantal casussen verplichte zorg bij de familieverzorgerspersonen, uitvoering van CM en ZM, 2022 en 2023

2022					2023				
status casus	Uitvoering crisismaatregel		Uitvoering zorgmachtiging		status casus	Uitvoering crisismaatregel		Uitvoering zorgmachtiging	
	Kwartaal	Nieuw	Totaal behandeld	Nieuw		Totaal behandeld	Kwartaal	Nieuw	Totaal behandeld
Kwartaal 1	58	65	176	193	Kwartaal 1	83	42	223	287
Kwartaal 2	58	52	136	201	Kwartaal 2	66	60	143	249
Kwartaal 3	69	65	155	249	Kwartaal 3	66	95	164	335
Kwartaal 4	57	85	185	267	Kwartaal 4	68	93	156	291
Totaal	242	267	652	910	Totaal	283	290	686	1.162

Onderstaande tabel geeft het aantal casussen weer dat is behandeld door een familieverzorgerspersoon ten aanzien van verplichte zorg. Een casus kan over meerdere kwartalen lopen; in tabel 5.4 zijn deze dubbele voorkomens (die wel in figuur 5.1 en tabel 5.2 en 5.3 aanwezig zijn) eruit gehaald.

Tabel 5.4 Aantal casussen in behandeling bij een familieverzorgerspersoon 2022 en 2023 ³⁹

Totaal casussen periode	2022			Totaal casussen periode	2023		
	Aantal nieuw	Aantal lopend	totaal behandeld		Aantal nieuw	Aantal lopend	Totaal behandeld
Uitvoering crisismaatregel	242	34	276	Uitvoering crisismaatregel	273	30	303
Uitvoering zorgmachtiging	652	90	742	Uitvoering zorgmachtiging	693	144	837
Vorbereiding crisismaatregel	11	<5	14	Vorbereiding crisismaatregel	18	<5	19
Vorbereiding zorgmachtiging	166	26	192	Vorbereiding zorgmachtiging	177	25	202
Totaal	1.071	155	1.225	Totaal	1.161	205	1.361

Toelichting

De familieverzorgerspersoon is er voor naasten van mensen die opgenomen zijn in een Wvggz accommodatie van een ggz-instelling of de verslavingszorg en voor naasten van mensen met psychische en/of verslavingsproblemen bij wie (mogelijk) sprake is van verplichte zorg of de voorbereiding daarvan. In tabel 5.4 is te zien dat er in 2023 1.361 casussen zijn behandeld, waarvan 1.161 nieuwe. Ten opzichte van 2022 zijn in 2023 meer diensten van de familieverzorgerspersoon afgenomen: het betreft een stijging van 11%. Hierbij is voornamelijk ondersteuning geleverd bij voorbereiding of zorgverlening in het kader van CM en ZM. Iedere casus stelt in principe ondersteuning aan een naaste/familie voor. Hierbij kan de naaste binnen een casus van één of meerdere diensten gebruik maken.

³⁹ Op moment dat in een kolom of rij eenmaal < 5 of < 10 voorkomt is het totaal van de rij en/of kolom afgerond op hele 5-tal, waardoor het kan voorkomen dat het eindtotaal iets afwijkt van de totaaltelling van de rijen of kolommen.

6. Uitspraken beroepen en schadevergoedingen

De betrokkene (of diens vertegenwoordiger of nabestaande) of de zorgaanbieder kan, naar aanleiding van een uitspraak van een klachtencommissie, een beroep indienen bij de rechter. Dit betreft een procedure op basis van artikel 10:7 Wvvgz. De verzoeker kan tevens een verzoek tot schadevergoeding bij de rechter indienen (artikel 10:11 Wvvgz). In de onderstaande tabel is het aantal uitspraken naar aanleiding van beroepen en verzoeken tot schadevergoedingen weergegeven. Bij artikel 9:10 Wvvgz betreft het betrokkenen met een strafrechtelijke titel. N.B. het betreft uitspraken; dat zegt niets over de inhoudelijkheid daarvan. Bij de uitspraken tot een schadevergoeding bijvoorbeeld kan deze ook niet zijn toegekend.

Tabel 6.1 Aantal uitspraken beroepen en schadevergoedingen 2020⁴⁰

Uitspraken beroepen en schadevergoedingen	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	Totaal
Beroep n.a.v. klachtenprocedure		9	16	20	45
Beroep nav klachtenprocedure ogv art9:10			<10	<5	10
Beroep tegen crisismaatregel	37	22	19	21	99
Schadevergoeding	18	17	25	26	86

Tabel 6.2 Aantal uitspraken beroepen en schadevergoedingen 2021⁴¹

Uitspraken beroepen en schadevergoedingen	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	Totaal
Beroep n.a.v. klachtenprocedure	23	23	26	22	94
Beroep nav klachtenprocedure ogv art9:10	<5	<5	<5	<5	<10
Beroep tegen crisismaatregel	20	32	17	22	91
Schadevergoeding	64	50	50	37	201

Tabel 6.3 Aantal uitspraken beroepen en schadevergoedingen 2022⁴²

Uitspraken beroepen en schadevergoedingen	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	Totaal
Beroep n.a.v. klachtenprocedure	17	17	22	16	72
Beroep nav klachtenprocedure ogv art9:10	<5	<5	<5	<5	<10
Beroep tegen crisismaatregel	18	10	<10	<10	42
Schadevergoeding	45	28	25	29	127

Tabel 6.4 Aantal uitspraken beroepen en schadevergoedingen 2023⁴³

Uitspraken beroepen en schadevergoedingen	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	Totaal
Beroep n.a.v. klachtenprocedure	16	22	19	25	82
Beroep nav klachtenprocedure ogv art9:10	<5	<5	<5	<10	13
Beroep tegen crisismaatregel	13	13	<10	<10	42
Schadevergoeding	27	15	23	17	82

De uitspraken op beroepen en schadevergoedingen waren in 2021 sterk toegenomen ten opzichte van 2020. In 2022 zijn ze echter weer significant afgenomen: ten opzichte van 2021 is in 2022 een afname zichtbaar van 37%. De overgang van 2022 (127 uitspraken) naar 2023 (82 uitspraken) laat wederom een daling zien, van ditmaal 35%. Een verklaring hiervan kan zijn dat de termijnen steeds beter gehaald worden en er daardoor minder verzoeken tot schadevergoeding worden ingediend. De daling van het aantal beroepen en schadevergoedingen hangt wellicht samen met het feit dat de doorlooptijden beter worden gehaald. Daarnaast speelt mogelijk de eerdere uitspraak van de Hoge Raad mee waarin het vraagstuk rondom schadevergoedingen duidelijker geworden is.

40 Gegevens zijn in januari 2021 verkregen vanuit rechtspraak. Als in een rij < 5 of < 10 voorkomt kan het totaal van de rij afgerond zijn op 5-tal.

41 Gegevens zijn in januari 2022 verkregen vanuit rechtspraak. Als in een rij <5 of <10 voorkomt kan het totaal van de rij afgerond zijn op 5-tal.

42 Gegevens zijn in januari 2023 verkregen vanuit rechtspraak. Als in een rij <5 of <10 voorkomt kan het totaal van de rij afgerond zijn op 5-tal.

43 Gegevens zijn in januari 2024 verkregen vanuit rechtspraak. Als in een rij <5 of <10 voorkomt kan het totaal van de rij afgerond zijn op 5-tal.